

РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
УНИВЕРЗИТЕТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“ ВО СКОПЈЕ

Е Л А Б О Р А Т

ЗА (РЕ)АКРЕДИТАЦИЈА НА СТУДИСКА ПРОГРАМА

**Специјална едукација и рехабилитација – оштетување на видот
Втор циклус на студии
Едногодишни студии (60 кредити)**

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

Скопје, 2023 ГОДИНА

3. ОПШТИ ПОДАТОЦИ ЗА СТУДИСКАТА ПРОГРАМА

1	Назив на студиската програма	На македонски јазик	<i>Специјална едукација и рехабилитација – оштетување на видот</i>
		На англиски јазик	<i>Special education and rehabilitation – visual impairments</i>
		На јазикот на која се изведува наставата	<i>Специјална едукација и рехабилитација – оштетување на видот</i>
2	Студиски полиња или уметнички дисциплини од прво, второ и трето ниво според Меѓународната стандардна класификација на образованието на УНЕСКО (МСКОБ, ISCED). За интердисциплинарни студиски програми се наведуваат соодветните студиски полиња или уметнички дисциплини од прво, второ и трето ниво	Пошироко подрачје	<i>01 Образование 09 Здравство и социјална заштита</i>
		Потесно подрачје	<i>011 Образование 018 Интердисциплинарни програми и квалификации кои вклучуваат образование 090 Здравство и социјална заштита кои не се дополнително дефинирани 091 Здравство 092 Социјална заштита 098 Интердисциплинарни програми и квалификации кои вклучуваат здравство и социјална заштита.</i>
		Детално подрачје	<i>0119 Образование кое не е класифицирано на друго место 0188 Интердисциплинарни програми и квалификации кои вклучуваат образование 0900 Здравство и социјална заштита кои не се дополнително дефинирани 0915 Терапија и рехабилитација 0921 Грижа за возрасни лица и лица со попреченост 0988 Интердисциплинарни програми и квалификации кои вклучуваат здравство и социјална заштита</i>
3	Фраскатијева класификација (за определување на назив)	Научно подрачје	<i>5 Општествени науки</i>
		Научно поле	<i>5.3 Образование (Воспитание и образование)</i>
		Научна, стручна или уметничка област	<i>5.03.00.03. Методика</i>
			<i>5.03.00.16. Ортопедагогија 5.03.00.17. Логопедија 5.03.00.18. Специјална едукација и рехабилитација 5.03.00.19. Друго</i>
4	Национална класификација на занимања	Главни групи	<i>2. Стручњаци и научници</i>
		Подгрупи	<i>23. Стручњаци за образование</i>
		Споредни групи	<i>235. Друг наставен кадар за образование</i>
		Единечни групи	<i>2351. Наставен кадар за образовни методи 2352. Наставен кадар за образование на деца со развојни тешкотии</i>
5	Вид на студии (академски или стручни)		<i>VII A - II циклус на студии магистерски академски студии</i>
6	Циклус на образование (прв или втор циклус на студии, или интегриран прв со втор циклус студии)		<i>Втор циклус на студии</i>
7	Оптовареност на студиската програма изразена во ЕКТС кредити и доколку е предвидено подготвителни курсеви		<i>60 ЕКТС</i>

8	Вредност во ЕКТС кредити на завршната работа академските постдипломски студии	15 ЕКТС	
9	Времетраење на студиите (во години и семестри на траење на студиската програма)	1 година / 2 семестри	
10	Податоци дали студиската програма се поднесува за акредитација или за продолжување на претходната акредитација	Акредитација	
11	Начин на финансирање на предложената студиска програма, а за приватните и приватно-јавните непрофитни високообразовни и научни установи доказ за обезбедена квалитетна финансиска гаранција за студиската програма	Самофинансирање/Школарина во износ од 1938 евра во денарска против вредност	
12	Степен или ниво на квалификација потребно за запишување на студиите според Националната рамка на квалификации	На оваа студиска програма можат да се запишат: кандидати со завршени четиригодишни студии на прв циклус на студии (240 ЕКТС) или кандидати со завршено високо образование VI/I степен (пред воведување на ЕКТС) од општествени и хуманистички науки и други сродни научни дисциплини.	
13	Услови за запишување на студиската програма посебно за редовни, вонредни и странски студенти, кои вклучуваат предмети релевантни за студиската програма од државната матура или приемен испит со јасна, недвосмислена и точна содржина на испитот, неговото траење, изведување и оценување	За исполнетоста на сродноста на претходно завршеното образование, одлучува Наставно-научниот колегиум на студиската програма.	
14	Степен или ниво на квалификација што се стекнува со завршување на студиите според Национална Рамка на Квалификација	Академски студии - Магистратура; VII/I степен	
15	Академски или стручен назив кој се стекнува по завршувањето на студиската програма	На македонски јазик	Магистер по специјална едукација и рехабилитација - оштетување на видот
		На англиски јазик	Master of Special Education and Rehabilitation – Visual impairments (M.Sc.)
		На јазикот на која се изведува наставата	Магистер по специјална едукација и рехабилитација од областа на оштетување на видот
16	Место на реализирање на наставата	Филозофски факултет	
17	Број на студенти што се планира да се запишат на студиската програма	25	
18	Јазик на којшто ќе се изведува наставата	македонски	
19	Можност за изведување на наставата на странски јазик (прозорци на мобилност-наставни предмети што можат да се реализираат на англиски јазик)	Едукација и рехабилитација на лицата со оштетен вид / Education and rehabilitation of persons with visual impairments Глувослепи лица / Deaf-blind persons	
20.1	Начин на студирање (редовни, вонредно студирање)	редовни	
20.2	Правила, можности и услови за вонредно студирање на студиската програма	/	
21	Информација за продолжување на образованието вклучувајќи студиски и научни полиња за студиски програми од втор и трет циклус на академски или стручни студии за кои со завршување на соодветната студиската програма од прв циклус се обезбедува соодветна проодност	Вертикална проодност кон трет циклус на докторски студии од поле Образование (Воспитание и образование)	
22	Учебна година во која ќе започне реализацијата на студиската програма	2024/2025	
23	Роковите за завршување на предвидените активности од студиската програма	Студентите на втор циклус имаат право да ги положат испитите предвидени на студиската програма, најдолго во времето што е двапати подолго од пропишаното траење на студиите, односно најмногу 2 (две) години (четири семестри) од почетокот на учебната година кога	

			<i>е извршен уписот на Факултетот. Рокот за завршување на студиите ја вклучува и третат испитна (последна) сесија предвидена за предметите запишани во летниот семестар. По истекот на рокот, студентот ако ги нема положено испитите може да ги продолжи студиите со поднесување на барање за продолжување на студии. Доколку во меѓувреме настане измена на студиската програма, студентот ги продолжува студиите по студиската програма која се применува. (Одлука за правила на студирање за прв циклус студии и втор циклус студии на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Филозофски факултет – Скопје ((Унив. Гласник бр.585/2022))</i>
24	Број и датум на Решение (доколку се поднесува за реакредитација)	на последна акредитација од Одборот за Акредитација за почеток со работа на студиската програма од МОН/АКВО	1409-208/7 од 07.02.2019 .14-516 од 11.03.2019

3. Цел и оправданост за воведување на студиската програма

Важен поттик за реакредитација на Студиска програма на втор циклус по специјална едукација и рехабилитација – оштетување на видот е потребата теоретски и практично да се одговори на динамиката и промените што се случуваат како резултат на континуираниот развој на науката и технологијата. Целта на студиската програма по Специјална едукација и рехабилитација – оштетување на видот е да ги оспособи идните кадри со фундаментални научни знаења и практично искуство од областа на специјалната едукација и рехабилитација на лицата со оштетување на видот. Имено, ова студиска програма на идните студенти ќе им овозможи компетенции кои им овозможуваат да се развијат во квалитетни истражувачи, односно научни работници кои се способни да спроведуваат индивидуални истражувања. Студентите ќе се запознаат со најсовремената теорија и истражување и ќе размислат како се поврзуваат со политиката и практиката. По завршување на студиите студентите ќе имаат знаења и вештини за работа со лица со оштетување на видот.

Во Република Македонија не постојат студиски програми од ваков вид, кои се одвиваат континуирано од прв до трет циклус, а во себе ги опфаќаат областите Специјалната едукација и рехабилитација – оштетување на видот. Програмата има за цел да изгради капацитет во институциите и да развие стручни профили од кои се очекува да избираат, администрираат и интерпретираат детални дијагностички проценки, како и да користат соодветни психометриски алатки, соодветни стратегии, интервенции и пристапи за поддршка на лица со оштетување на видот.

При изработување на програмата најнапред беа анализирани програмите на првите 500 рангирани универзитети на листата на Џиао Тонг Универзитетот од Народна Република Кина. Се увиде дека сите високо рангирани универзитети нудат посдипломски студии од оваа област. Водејќи се од целите поставени со оваа студиска програма, но и од содржините кои ги нудат студиските програми од прв и од трет циклус на студии на Филозофскиот факултет, а од областа на Специјална едукација и рехабилитација, како и од академскиот потенцијал на Филозофски факултет за референтни програми според која се изработуваше елаборатот беа избрани програмите за магистерски студии, како на пример Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju – Univerzite u Beogradu Специјална едукација и рехабилитација особама за оштетење вида (<http://www.fasper.bg.ac.rs/studije-master.html> Liverpool John Mores University MA Teaching Learners with Visual Impairment <https://www.ljmu.ac.uk/study/courses/postgraduates/2024/36169-teaching-learners-with-visual-impairment-ma#:~:text=About%20this%20course,their%20professional%20and%20academic%20development.&text=LJMU%20is%20one%20of%20only,Learners%20with%20a%20Visual%20Impairment.>).

Овие програми понудени од светски реномирани универзитети во огромен дел се преклопуваат, но истовремено беа и најсоодветни да одговорат на нашите поставени цели во изготвувањето на студиска програма: Специјална едукација и рехабилитација – оштетување на видот.

Имплементацијата на оваа подобрена програма при Филозофскиот факултет ќе овозможи и зголемена мобилност на студентите на европски универзитети кои нудат компатибилни програми и кои се влезени во разни мрежи за размена на студенти и наставен

кадар, на тој начин обезбедувајќи му на Филозофскиот факултет и на УКИМ да биде во чекор со понудата и светските трендови во високото образование.

4. Усогласеност на студиската програма со потребите на општеството за дадениот профил на кадри

Идентификувањето на општествената потреба за постоење на ваква студиска програма и профилите што таа ги креира, се одвива преку редовни консултации со органите на државната управа, граѓанскиот сектор и академската заедница.

Студиската програма по специјална едукација и рехабилитација – оштетување на видот ќе ја минимизира потребата од вклучување на странски експерти од областа на специјалната едукација и рехабилитација, и ќе промовира домашен научен подмладок кој ќе работи на фундаментални истражувања на превенција, детекција, ран третман и интервенција, соодветно прилагодување на методите, средствата и инструментите за успешно образование, работно оспособување и вработување на лицата со оштетување на видот и ќе ја развива педагошката дејност, посебно, ќе ја развива специфичната потреба за воведување на сензитивни теми во корелација со различни видови на попреченост и недискриминација, во наставата на сите нивоа на образование во Р.С Македонија. Со Студиската програма од втор циклус на студии на Филозофскиот факултет, ќе се покријат потребите за знаење, вештини и компетенции за работа и пристап кон лицата со оштетување на видот од сферата на јавната администрација и развојот на македонската наука. Ќе се зајакне и подобри комуникацијата и соработката меѓу науката, креаторите на политиките и јавната администрација.

Преку јакнење на капацитетите на Органите на управата и јавната администрација – институциите и раководителите на органите и телата на јавната управа, посебните тела и органи на разни институции, координаторите за еднакви можности во рамките на министерствата и локалната самоуправа, ќе се подобри имплементацијата на мерките и активностите ко произлегуваат од позитивната легислатива и политиките на Р.С Македонија од областа на недискриминација, еднаквост и рамноправност на сите граѓани без оглед на нивната функционална способност. Ќе се промовира директно вклучување на лицата со оштетување на видот во процесот на проценување на импликациите на секое планирано дејство врз лицата со попреченост, вклучувајќи го и законодавството, политиките или програмите во сите области и на сите нивоа. Ќе се зајакне стратешкиот пристап и настојувањето искуствата на лицата со попреченост да станат интегрална димензија на дизајнирањето, спроведувањето, мониторингот и евалуацијата на политиките и програмите во сите политички, економски и општествени сфери, така што жените и мажите со и без попреченост ќе имаат еднакви придобивки.

Потребата од профилите на оваа студиска програма можеме да ја утврдиме, преку постојаното зголемување на бројот на отворени работни места за специјални едукатори и рехабилитатори како во рамките на редовните училишта, што е резултат на Законот за основно образование од 2019 година (Службен весник на Република Северна Македонија бр.161/19 и 229/20) и целосно вклучување на учениците со попреченост во рамките на редовните училишта, така и во улога на креатори и имплементатори на политиките и практиките поврзани со лицата со попреченост и подобрување на квалитетот на нивниот живот. Вештините и компетенциите здобиени

со магистрирањето на кадрите што се профилираат се клучни за спроведување на политиките за недискриминација и еднаквост на лицата со попреченост на локално и централно ниво на управување.

5. Ниво во Националната рамка на високообразовните квалификации, студиска програма Специјална едукација и рехабилитација – оштетување на видот, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, согласно со Уредбата за националната рамка на високообразовните квалификации

Ниво во Националната рамка на високообразовните квалификации		Високо образование	Ниво во Европската рамка на високообразовни квалификации
VII	A		7
		III циклус на студии магистерски академски	

6. Цели на студиска програма и резултати од учење кои означуваат успешно завршување на вториот циклус на студии (60/120 ЕКТС) и се доделуваат на лице кое ги исполнува следните дескриптори на квалификациите:

6.a. Општи дескриптори на квалификации за втор циклус на едно/двогодишни студии со 60/120 ЕКТС, за студиската програма поднесена за (ре)акредитација, согласно со Уредбата за националната рамка на високообразовните квалификации

Тип на дескриптор	Опис
Знаење и разбирање	<ul style="list-style-type: none"> - Показува знаење и разбирање од полето на студиите од специјална едукација и рехабилитација на лицата со оштетување на видот, кое претставува надградба на првиот циклус, применувајќи методологии на систематски и креативен начин, соодветни за разрешување на проблемите од областа на специјалната едукација и рехабилитација и пошироко, со кое се обезбедува основа и можност за оригиналност, развивањето и примената на автономни идеи во тек нанауно-истражувачка работа. - Поседува продлабочени знаења од областа на специјалната едукација и рехабилитација на лицата со оштетување на видот, како знаења од една или повеќе предметни области од полето на дефектолошките науки кои се базираат на најреномирани меѓународни истражувања во ова поле.
Примена на знаењето и разбирањето	<ul style="list-style-type: none"> - Способност за практична и професионална примена на знаењето и разбирањето, базирано на факти од полето на специјалната едукација и рехабилитација на лицата со оштетување на видот. - Развива и дава аргументи и решенија за проблеми во соодветните подрачја на специјалната едукација и рехабилитација, применувајќи современ мултидисциплинарен, индивидуален, креативен и оригинален пристап во едукацијата и рехабилитацијата на лицата со инвалидност и во мултидисциплинарен контекст, поврзани со полето на студирање.

Способност за проценка	<ul style="list-style-type: none"> - Показува способност за прибирање, анализирање, оценка и презентирање на информации, идеи и концепти за клучните подрачја на специјалната едукација и рехабилитација, односно покажува способност за синтетизирање и интегрирање на знаењата стекнати во текот на студиите. - Способност за систематско и креативно справување со сложени прашања, за солидно проценување на лицата со оштетување на видот дури и при некомплетни и ограничени информации, но кои ги вклучуваат личните, општествените и етичките одговорности при примена на стекнатото знаење и проценка. - Способност за проценување и селекција на научни теории, методологии, алатки и општи вештини од предметните области, како и поставување на нови анализи и решенија на научна основа.
Комуникациски вештини	<ul style="list-style-type: none"> - Способност за размена на заклучоци и предлози со аргументирање и со рационално поткрепување на истите, како со стручни, така и со нестручни лица, јасно и недвосмислено. - Способеност да се дебатираат проблемите од различни теоретски перспективи. - Способност да се соработува во тим и во соодветен практичен контекст. - Способност за усно презентирање за теоретска анализа на студии на случај. - Способност да се напише теориски поткрепена проценка на современ текст (приказ). - Преземање значителна одговорност за заедничките резултати. - Водење и иницирање на активности.
Вештини на учење	<ul style="list-style-type: none"> - Способност за препознавање на личната потреба за понатамошно знаење, за независно идентификување на своите лични потреби и интерес за континуирана едукација и професионален развој. - Способност за независно и самостојно делување при стекнувањето нови знаења и вештини во општествени рамки. - Способност за преземање одговорност за понатамошен професионален развој и усовршување.

6.6. Специфични дескриптори на квалификации за втор циклус на едно/двогодишни студии со 60/120 ЕКТС, за студиската програма поднесена за (ре)акредитација, согласно со Уредбата за националната рамка на високообразовните квалификации

Тип на дескриптор	Опис
Знаење и разбирање	<ul style="list-style-type: none"> - Сеопфатни и продлабочени знаења за основните подрачја на дефектолошкото истражување, со особен акцент врз содржините и темите, како и концептите и теориските перспективи кои се суштински за дисциплините од програмата за Оштетување на видот. - Оспособеност за разбирање и толкување на клучните теории на едукацијата и рехабилитација на лицата со оштетување на видот. - Стекнати научни и продлабочени знаења за современите едукативни и рехабилитатиски системи во светот и развиени способности за нивно критичко разгледување и компаративно проучување.
Примена на знаењето и разбирањето	<ul style="list-style-type: none"> - Поседува способност стекнатите знаења од полето на специјалната едукација и рехабилитација и потесното подрачје на специјализација адекватно да ги толкува и креативно применува со почитување на највисоките барања за научен интегритет. - Има способност да планира и спроведува оригинални истражувања од областа на специјалната едукација и рехабилитација и нејзините дисциплини, кои ќе се генерираат нови знаења и вештини кои ќе придонесуваат за унапредување на областа на својата научна работа. - Се очекува знаењата стекнати преку истражувањата да бидат објавувани во национални и интернационални рецензирани публикации, и со тоа вреднувани во согласност на највисоките академски стандарди. - Има способност да за креирање и менаџирање на организациски промени на национално и локално ниво.
Способност за проценка	<ul style="list-style-type: none"> - Поседува способност стекнатите знаења од полето на специјалната едукација и рехабилитација и подрачјето на специјализација – оштетување на видот адекватно да ги толкува и креативно применува со почитување на највисоките барања за научен интегритет. - Има способност да планира и спроведува оригинални истражувања од областа на специјалната едукација и рехабилитација и нејзините дисциплини, кои ќе се генерираат нови знаења и вештини кои ќе придонесуваат за унапредување на областа на својата научна работа. - Се очекува знаењата стекнати преку истражувањата да бидат објавувани во национални и интернационални рецензирани публикации. - Способност за користење на различни извори на знаења и критички однос кон истите. - Способност за синтетизирање и интегрирање на знаењето.

Комуникациски вештини	<ul style="list-style-type: none"> - Подготвеност за споделување на сознанија, идеи и вештини од областа на сопствената експертиза со останатите членови на дефектолошката (специјална едукација и рехабилитација), научната и пошироката општествена заедница. - Способност за размена на заклучоци и предлози со аргументирање и со рационално поткрепување на истите, како со стручни, така и со нестручни лица, јасно и недвосмислено.
Вештини на учење	<ul style="list-style-type: none"> - Поседува интерес за постојано самоусовршување во областа на специјалната едукација и рехабилитација, а особено во подрачјето на оштетување на видот. - Ги следи најновите достигнуања во областа на технолошкиот, општествениот и културниот развој и преку соодветна анализа и интерпретација на нивните претпоставки и цели да ги промовира во поширокиот општествен контекст.

7. Утврден сооднос помеѓу задолжителните и изборните предмети, со листа на задолжителни предмети, листа на изборни предмети и дефиниран начин на избор на предметите.

СТРУКТУРА НА СТУДИСКА ПРОГРАМА

Табела 7.1. Распоред на предмети по семестри и години на студии за академски студии

Реден број	Код на предметот	Назив на предмет	Семестар	Неделен фонд на часови		ЕКТС
				П	В	
ПРВА ГОДИНА						
1	Д-ОВ101-3/24	Едукација и рехабилитација на лицата со оштетен вид	1	2	0	8
2	Д-ОВ102-3/24	Посебни програми за работа со лицата со оштетен вид	1	2	0	8
3.	Д-ОВ103-3/24	Глувослепи лица	1	2	0	8
4.		Изборен предмет (се бира еден предмет од Табела 7.2)	1			6
5.	Д-ОВ204-3/24	Универзален дизајн и учење	2	2	0	8
6.	Д-ОВ205-3/24	Планирање на научно истражување	2	2	0	7
7.	Д-ОВ206-3/24	Магистерски труд	2			15
Вкупно часови (предавања/вежби) и ЕКТС за година				100		60

Табела 7.2. Изборни предмети на студиската програма (во Листата се вклучуваат изборните предмети од студиска програма и наставни предмети кои се изведуваат на друга единица на универзитетот, согласно член 139 став 9 од Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија 82/18)

Реден број	Код	Назив на предметот	Семестар	Неделен фонд на часови		ЕКТС	Од која единица
				предавања	вежби		
1	Д-ОВ101-И/24	Асистивни технологии	1	1	0	6	Филозофски факултет
2	Д-ОВ102-И/24	Психологија на слепи и слабовидни лица	1	1	0	6	Филозофски факултет
3	Д-ОВ103-И/24	Генетски аспекти на развојните нарушувања	1	1	0	6	Филозофски факултет
4	Д-ОВ104-И/24	Дијагностички методи за утврдување на нарушувања на видот	1	1	0	6	Филозофски факултет
5	Д-ОВ105-И/24	Социопедија	1	1	0	6	Филозофски факултет
Вкупно:					/		/

Табела 7.3. Прозорци на мобилност – наставни предмети кои можат да се реализираат и на англиски јазик согласно член 139 став 10 од Законот за високото образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 82/18)

	Назив на предмет	Наставник	Година/Семестар	ЕКТС
1.	Едукација и рехабилитација на лицата со оштетен вид / <i>Education and rehabilitation of persons with visual impairments</i>	Проф. Д-р Даниела Димитрова Радојичиќ	1 / 1	8
2.	Глувослепи лица / <i>Deaf-blind persons</i>	Проф. Д-р Зора Јачова Проф. Д-р Даниела Димитрова Радојичиќ	1 / 1	8

Табела 7.4. Преглед на застапеност на задолжителните предмети и изборните предмети на студиската програма.

Семестар	Број на задолжителни предмети	Број на изборни предмети	Вкупно предмети
I	3	1	4
II	3	0	3
III			
IV			
Вкупно	6	1	7
% застапеност	90%	10%	100%

Табела 7.5. Преглед на процентуалната застапеност на задолжителните предмети и изборните предмети.

Ред бр	Траење на студиите (години)/ вкупен број на ЕКТС на студиската програма	Вкупна оптовареност изразена преку ЕКТС		Оптоварност за изборни предмети изразена преку ЕКТС	
		А Вкупен број на ЕКТС на студиската програма	А1 Процентуална застапеност на ЕКТС од наставните предмети на студиската програма	Б Вкупен број на ЕКТС од изборни наставни предмети	Б1 Процентуална застапеност на ЕКТС од изборните наставни предмети во однос на вкупниот број на ЕКТС на студиската програма
1.	1 година 60 ЕКТС	60	100%	6	(Б/А)*100= 10%

7.1. Правила и начин на избор на изборни предмети со можност за избор на предмети од други акредитирани студиски програми

Начин на избор на изборни предмети од студиска програма
Се бира еден предмет од понудените предмети од листата преставена во Табела 7.2
Начин на избор на изборни предмети од универзитетска листа
Во студиската програма нема изборни предмети од други факултети (универзитетска листа)

7.2. Рокови за завршување на предвидените активности од студиската програма

Студентите на втор циклус имаат право да ги положат испитите предвидени на студиската програма, најдолго во времето што е двапати подолго од пропишаното траење на студиите, односно најмногу 2 (две) години (четири семестри) од почетокот на учебната година кога е извршен уписот на Факултетот. Рокот за завршување на студиите ја вклучува и третат испитна (последна) сесија предвидена за предметите запишани во летниот семестар. По истекот на рокот, студентот ако ги нема положено испитите може да ги продолжи студиите со поднесување на барање за продолжување на студии. Доколку во меѓувреме настане измена на студиската програма, студентот ги продолжува студиите по студиската програма која се применува. (Одлука за правила на студирање за прв циклус студии и втор циклус студии на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Филозофски факултет – Скопје ((Унив. Гласник бр.585/2022))

8. Список на наставен кадар со податоци наведени во членот 7 (Прилог бр.4) од Правилникот за содржината за студиските програми (“Службен весник на Република Македонија”, бр.79/2023) и член 61 став 3 од Закон за високо образование (“Службен весник на Република Македонија”, бр.82/2018)

Табела 8.1 Список на лица избрани во наставно-научни, научни и наставни звања во редовен работен однос со полно работно време **на единицата**, што ќе учествуваат во реализација на студиската програма

	Име и презиме на наставникот	да се наведе		Назив на предметот (од Табела 7.1 и 7.2)	Вкупен број на предмети	
		звањето во кое е избран и во која научна област	Областа во која што е докториран		зимски	летен
1	Проф. Д-р Зора Јачова	Редовен професор од областа дефектологија (сурдологија), методика, ортопедагогика	Дефектологија	Глувослепи лица Универзален дизајн и учење	1	1
2.	Проф. Д-р Владимир Трајковски	Редовен професор од областа на хумана генетика, физиологија со функционална анатомија, медицински основи на инвалидноста, аутистичен спектар на нарушувања	Дефектологија	Генетски аспекти на развојните нарушувања	1	
3.	Проф. Д-р Даниела Димитрова Радојичиќ	Редовен професор од областа дефектологија (тифологија), методика, ортопедагогика	Дефектологија	Едукација и рехабилитација на лица со оштетен вид Посебни програми за работа со лицата со оштетен вид Глувослепи лица Универзален дизајн и учење	3	1
4.	Проф. Д-р Зоран Киткањ	Редовен професор од областа на криминологија со малолетничка деликвенција, методика на	Дефектологија	Социопедија	1	/

		ресоцијализација ; заштита и рехабилитација				
5.	Проф. Д-р Наташа Ангеловска Галевска	Редовен професор од областа на Методологија, Статистика	Педагогија	Планирање на научно истражување	/	1
6.	Проф. Д-р Орхидеја Шурбановска	Редовен професор од областа на Психологија во образование и воспитание	Психологија, Педагогија	Психологија на слепи и слабовидни лица	1	
Вкупно					5	4

Табела 8.2 Список на лица избрани во наставно-научни, научни и наставни звања во редовен работен однос со полно работно време од други единици на високообразовната установа ангажирани на единицата каде што се реализира студиската програма

Ред бр	Име и презиме на наставникот	да се наведе			Назив на предметот (од Табела 7.1 и 7.2)	Вкупен број на предмети што ги предава на единица и студ. програма	
		звање во кое е избран и во која научна област	Областа во која што е докториран	единица каде работи во редовен работен однос		зимски	летен
1	Проф. Д-р Дејан Ѓорѓевиќ	Редовен професор од областа на компјутерска техника и информатика	Вештачка интелигенција и системи	Електротехнички факултет	Асистивни технологии	1	/
2	Доц. д-р Наташа Шекеринов	Доцент од областа на офталмологија	Клиничка медицина	Медицински факултет	Дијагностички методи за утврдување на нарушувања на видот	1	/
3.	Д-р Емилија Ѓошевска Даштевска	Виш научен соработник од областа на офталмологија	Клиничка медицина	Медицински факултет	Дијагностички методи за утврдување на нарушувања на видот	1	/
Вкупно						2	/

Табела 8.3 Список на лица избрани во наставно-научни, научни и наставни звања во работен однос во друга високообразовната установа или друга институција (приватна или јавна необразовна) ангажирани на единицата каде што се реализира студиската програма

Рб	Име и презиме на наставникот	да се наведе			Назив на предметот (од Табела 7.1 и 7.2)	Вкупен број на предмети		Работен однос
		звањето во кое е избран и во која научна област	Областа во која што е докториран	институцијата каде има засновано работен однос		зимски	летен	
1	/	/	/	/	/	/	/	/
2								
Вкупно								

Табела 8.4. Број на потребните наставници за реализирање на високообразовна дејност на студиската програма (член 28 од Правилникот за стандарди и нормативи за основање и вршење на високообразовна дејност, “Службен весник на Република Македонија”, бр.245/2022)

Ред бр.	Наставници вклучени во реализација на студиската програма	А	Б	В	Г	Број на часови по наставник - годишно ¹ (Бx15) x Г
		Број на наставни предмети	Вкупен фонд на часови по основ на предмети	Број на студенти за кои се бара акредитација	Големина на групата за предавања и вежби за редовни студенти ²	
1	Проф. Д-р Зора Јачова	2	(2x1/2 од 2) = 2	25	1	30
2	Проф. Д-р Владимир Трајковски	1	1		1	15
3.	Проф. Д-р Даниела Димитрова Радојичиќ	4	(2x2 + 2x1/2 од 2) = 6		1	90
4	Проф. Д-р Зоран Киткањ	1	1		1	15
5	Проф. Д-р Наташа Ангеловска Галевска	1	2		1	30
6	Проф. Д-р Орхидеја Шурбановска	1	1		1	15
7	Проф. Д-р Дејан Ѓорѓевиќ	1	1		1	15
8	Доц. Д-р Наташа Шекеринов	1	(1/2 од 1) = 0.5		1	7.5
9	Д-р Емилија Ѓошевска Даштевска	1	(1/2 од 1) = 0.5		1	7.5

¹ Број на недели во еден семестар. Ако предметите се изведуваат во два семестра се запишува 30 недели т.е една академска година.

² Големина на групата за предавања и вежби се добива на тој начин што бројот на студенти за кои се бара акредитација се собира во зависност од големината на групата предвидена за предавања и вежби согласно член 35 од Правилникот за стандарди и нормативи за основање и вршење на високообразовна дејност, (“Службен весник на Република Македонија”, бр.245/2022) пр. група за предавања – најмногу 100 студенти се смета како една група. Доколку утврдениот број се зголеми за 50% се отвара нова група за предавања и во графата „Г“ се запишува 2.

9. Список на обезбеден потребен број лица на ненаставен кадар, согласно член 13 од Правилникот за стандарди и нормативи за основање и вршење на високообразовна дејност (Службен весник на Република Северна Македонија бр 245/22)

Табела. 9.1. Збирен преглед на ненаставен/административен кадар по звање и работните места на високообразовната установа (факултет односно висока стручна школа)

Ред. број	Опис на работно место	Квалификација	Број на лица
1.	Одделение за библиотечно работење	Високо образование	10
2.	Одделение за студентски прашања	Високо образование	7
3.	Служба за помошно-технички кадар (дел од одделение за правни и општи работи)	Основно и средно образование	11
4.	Одделение за финансиско, сметководствено и материјално работење	Високо образование	4
5.	Одделение за правни и општи работи	Високо образование	6
6.	Извршител за информативниот систем(дел од одделение за правни и општи работи)	Високо образование	1
7.	Одделение за човечки ресурси и настава	Високо образование	2

10. Податоци за просторот предвиден за реализација на Студиската програма Специјална едукација и рехабилитација – оштетување на видот, организирана на Филозофски Факултет согласно член 20 од Правилникот за стандарди и нормативи за основање и вршење на високообразовна дејност („Службен весник на Република Северна Македонија бр 245/22)

Табела 10. Список на простории со површина со кои располага високообразовната установа (факултет односно висока стручна школа)

Ред. број	Вид и намена на простор	Број	Број на места	Површина m ²
1.	Амфитеатри и предавални	29	990	1418
2.	Лаборатории	2	78	98
3.	Кабинети за вработениот наставниот кадар	89	178	2225
4.	Канцеларии и простории за ненаставен кадар	10	21	
5.	Простории за работа на органите и телата на високообразовната установа	3	4	92
6.	Простории за работа на студентско собрание	1	3	12
7.	Други заеднички и повеќенаменски простории: сали за состаноци,	1	20	32
8.	Библиотека, читална	23	350	1971
9.	Хигиенски и санитарни јазли,	14		
10.	Простории за прием на посетители,	/		/

11.	ходници, магацини, остава, архиви, лифтови, скали и друго	/		/
12.				
13.				
Вкупно				5848

11. Листа на опрема и Информатичко – технички ресурси предвидени за реализација на студиската програма Специјална едукација и рехабилитација – оштетување на видот, Филозофски факултет, согласно Прилог 2³ од Правилникот за стандарди и нормативи за основање и вршење на високообразовна дејност („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр 245/22)

Табела 11.1 Список на опрема и наставни средства (по вид, број и намена) за вршење на дејноста што одговараат на нормативите и стандардите за вршење високообразовна дејност.

	Опрема и наставни средства	Вид	Намена	Број
1.	Компјутери	/	За потребите на студентите и за одржување на наставата согласно потребите на наставниот процес	54
2.	ЛПД проектори	/	За потребите на студентите и за одржување на наставата согласно потребите на наставниот процес	24
3.	Лап топ	/	За потребите на студентите и за одржување на наставата согласно потребите на наставниот процес	18
4.	Печатари	/	За потребите на студентите и за одржување на наставата согласно потребите на наставниот процес	12
5.	Интерактивни електронски табли	/	За потребите на студентите и за одржување на наставата согласно потребите на наставниот процес	15

³ Секоја високообразовна установа (универзитет, факултет и висока стручна школа) подносител на елаборатот, Табела 10 ја прилагодува зависно од содржина нотирана во Прилог 2 согласно припадноста на единицата кон научно-истражувачко подрачје и поле од Правилникот за стандарди и нормативи за основање и вршење на високообразовна дејност (Службен весник на Република Северна Македонија бр 245/22).

Табела 11.2 Список на **Информатичко – технички ресурси** (по вид, број и намена) за вршење на дејноста што одговараат на нормативите и стандардите за вршење високообразовна дејност

Ред.Бр.	Информатичко – технички ресурси	Вид	Намена	Број
1.	Компјутери	/	За потребите на студентите	54
2.	Интерактивни електронски табли	/	За потребите на студентите и за одржување на наставата согласно потребите на наставниот процес	15
3.	Wi-fi мрежа	/	За потребите на студентите	/
4.	Мрежни интернет приклучоци и мрежна опрема	/	За потребите на студентите	196
5.	ЛПЦД проектори		За потребите на студентите и за одржување на наставата согласно потребите на наставниот процес	24

12. Информација за бројот студенти (прв пат запишани) на студиската програма во периодот од последната акредитација

Табела 12.1. Преглед на бројот на студенти кои се запишани (по прв пат) на студиската програма во периодот на последната акредитација и бројот на студенти за кои е добиена акредитација

Академска година		Број на студенти за кои е добиена акредитација	Број на студенти запишани во прва година
1.	2018/2019	25	1
2.	2019/2020	25	1
3.	2020/2021	25	2
4.	2021/2022	25	0
5.	2022/2023	25	1
Вкупно запишани студенти		25	5

Табела 12.2. Број на студенти за кои е добиена акредитација или запишани студенти по студиски програми, во рамките на единицата на универзитетот каде припаѓа.

Ред. број	Назив на студиска програма	Број на студенти за кои е добиена акредитација	Број на студенти запишани во прва година (2018-2023)
1.	Практичка филозофија	20	/
2.	Теоретска филозофија	20	/
3.	Педагошки науки	20	21
4.	Менаџмент во образование	20	10
5.	Социологија	30	9
6.	Европски студии по интеграција	30	2
7.	Историја	25	19
8.	Историја на уметноста	25	7

9.	Класична филологија, византологија и микенологија	20	4
10.	Психологија	20	8
11.	Безбедност	40	19
12.	Корпоративна безбедност	25	/
13.	Безбедносен менаџмент	30	/
14.	Стратегиски и одбранбени студии	20	/
15.	Мир	30	4
16.	Социјална работа и социјална политика	50	21
17.	Младинска работа	25	1
18.	Меѓународни односи: Разрешување на конфликти, дипломатија и глобално управување	25	12
19.	Религиски студии	20	0
20.	Археологија	20	
21.	Специјална едукација и рехабилитација – моторни нарушувања	40	14
22.	Специјална едукација и рехабилитација – интелектуална попреченост и аутизам	40	51
23.	Специјална едукација и рехабилитација – оштетување на видот	10	5
24.	Специјална едукација и рехабилитација – оштетување на слухот	40	6
25.	Специјална едукација и рехабилитација – специфични тешкотии во учењето	40	39
26.	Инклузивно образование	15	16
27.	Менаџмент на човечки ресурси во општествените дејности	60	47
28.	Интеркултурни студии	30	0
29.	Родови студии	25	5
Вкупно		815	320

Табела 12.3. Број на студенти кој се бара со (ре)акредитација согласно нето површината со која располага единицата за реализација на студиските програми

А	Б	В	Г
Вкупна површина со која располага единицата во м² (Табела 10)	Вкупен број на студенти за кои е добиена акредитација или запишани студенти на сите акредитирани студиски програми (Табела 12.2)	Број на студенти за кој се бара за (ре)акредитација на нова студиска програма	Нето површина во м² по студент (Б+В)/А=
5848	320 (од 2018-2023) 36 (во учебна 2023/2024)	25	32 м ² по студент 162м ² по студент

12.1 Студенти со посебни потреби согласно член 36 од Правилникот за нормативи и стандарди за основање на високообразовни установи и вршење на високообразовна дејност (Службен весник на Република Северна Македонија бр 245/22)

Табела 12.4. Услови кои високообразовната установа треба да ги обезбеди за студентите со посебни потреби.

	Услови	Опис (доколку не постои се остава празно или се нуди планирање)
1.	Непречен пристап до објектот	Обезбедени пристапни рампи, релјефна/тактилна патека надвор и во објектот, обезбедена посебен лифт/платформа за инвалиди во аулата на факултетот, обезбедни санитарни јазли за лицата со посебни потреби
2	Лифт	Обезбеден лифт внатре во факултетот
3	Посебни места во училница	Просторот и местото на седење во предавалната/амфитеатарот се одредуваат и прилагодуваат согласно потребите и функционалната способност на студентот со попреченост (за секогo индивидуално)
4	Електронски помагала	Прилагодена тастатура, брајов печатар, пристапен систем за менаџирање на учењето (Moodle) со плагини за оштетен слух, оштетен вид (text to speech) Изработен и обезбеден фонт за лица со дислексија (DyslexcFZF),

13. Информација за научно-истражувачка и издавачка дејност согласно член 18 од Правилникот за нормативи и стандарди за основање на високообразовни установи и вршење на високообразовна дејност (Службен весник на Република Северна Македонија бр 245/22)

Меѓународна и научна дејност на Филозофскиот факултет во 2022/2023

Во учебната 2022/23 година, меѓународната и научната дејност на Филозофскиот факултет бележи постепено интензивирање, по двогодишниот прекин на одржување на меѓународни и научните настани во живо кој резултираше од пандемијата Ковид-19. Во 2021/22 Филозофскиот факултет доби 3 нови Еразмус проекти, од кои 2 како координатор и 1 како партнер. Во текот на 2022/23 факултетот организираше 3 меѓународни конференции, 2 научни собири и 1 летна школа, додека во ко-организација со други институции беа организирани 4 меѓународни конференции. Во рамки на програмите за меѓународна мобилност (Еразмус, ЦЕПУС, Фулбрајт и др.) 18 професори од странство го посетија Филозофскиот факултет и одржаа пригодни предавања. Во дојдовната мобилност не се вбројуваат онлајн настаните и учествата на професори од странство на конференциите организирани од Филозофскиот факултет. Појдовна мобилност на универзитети во странство реализираа 30 професори и 9 студенти од Филозофскиот факултет. Во 2022/23 беа потпишани 12 нови Еразмус договори и направени 3 претплати за лиценци (Турнитин, ЈСОР, Кембриџ списанија) за унапредување на научната инфраструктура при Филозофскиот факултет.

Филозофскиот факултет исто така потпиша и четири меморандуми за соработка со Универзитети/научни институции од странство, меѓу кои и со Универзитетот во Тернопил, од Украина што резултираше и со посета на седум професори од Украина на меѓународната конференцијата организирана во Јуни 2022 од страна на Филозофскиот факултет.

Истражувачки проекти (2022/23):

23.12.2022 – 23.06.2023: „Безбедноста во училиштата-градење механизми на превенција од ризици и рано предупредување“, финансиран од Конкурс за научно-истражувачки проекти на Универзитетот "Св. Кирил и Методиј" - Скопје, главен истражувач проф. д-р Татјана Стојановска Иванова.

01.12.2022-01.12.2024: Филозофија со деца за поширока социјална инклузија (Philosophy with Children for Wider Social Inclusion – SOPHIE), Еразмус програма КА220-SCH Партнерство за соработка во училишно образование. Носител: Филозофско друштво на Македонија. Партнери: Филозофски факултет, УКИМ, Словенско филозофско друштво, Национален универзитет Каподистриан, Атина, Грција (главен истражувач од Филозофскиот факултет проф. д-р Јасмина Поповска).

01.11.2021-31.08.2024: Откривање на оддржливи размислувања - Нова димензија во образованието за оддржлив развој фокусиран на интеркултурни вредности и етика – SYSMIND, 2021-1-AT01-КА2202-VET-000028126, Партнерства за соработка во стручното образование и обука, носител Универзитетски Колеџ за аграрна и еколошка педагогија, Австрија (главен истражувач проф. д-р Елена Ризова).

01.02.2022-01.10.2023: „Обединети во инклузијата за вработување – УНИТИ“, 2021-1-МК01-КА220-ADU-000035192, Еразмус КА220, Партнерства за соработка во образованието за возрасни, носител: Филозофски факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (главен истражувач проф. д-р Елена Ризова).

14.02.2022-14.04.2024: “Осовременување на универзитетските наставни програми за рана интервенција – АПДЕЈТ“, 2021-1-МК01-КА220-НED-000022981, Еразмус КА220, Партнерства за соработка во високото образование, носител: Филозофски факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (главен истражувач проф. д-р Александра Каровска-Ристовска).

15. 02.2022: „Туторството со студентите од ранливите категории во високото образование" преку Конкурс за научно-истражувачки проекти на Универзитетот "Св. Кирил и Методиј" - Скопје, Институт за педагогија (главен истражувач проф. д-р Елизабета Томевска - Илиевска).

17.02.2022: „Археолошки лексикон“, одобрен проект на Годишниот Конкурс за проекти од национален интерес на Министерството за култура (главен истражувач: проф. д-р Антонио Јакимовски).

17.02.2022: „Археолошки истражувања на локалитетот Старо Бонче - Прилеп“, одобрен проект на Годишниот Конкурс за проекти од национален интерес на Министерството за култура (главен истражувач: проф. д-р Антонио Јакимовски).

07.06.2022-31.01.2025: „Игра и животни вештини“, проект финансиран согласно Меморандум за соработка со Циришкиот Универзитет за образование на наставници (ПХ Цирих) и Интернационални проекти во Образование (ИПЕ) (главен истражувач: проф. д-р Алма Тасевска).

Научна инфраструктура

01.10.2022 – 20.09.2023: Годишна лиценца за софтверот за антиплагијати - ТУРНИТИН

15.02.2023-15.02.2024: Годишна лиценца за академската база на научни списанија Кембриџ Кор на Издавачката куќа на Универзитетот од Кембриџ

15.02.2023-15.02.2024: Годишна лиценца за академската база на научни списанија ЈСТОР, Итака.

Научни конференции во организација на Филозофски факултет (2022-2023)

04-07.09.2023, Дојран: Времени безбедносни бранувања или нова светска архитектура на безбедноста, Институт за безбедност, одбрана и мир)

14-16.09.2023, Меѓународна научна конференција „30 години студии по специјална едукација и рехабилитација“, Охрид (Институт за специјална едукација и рехабилитација)

19-22.09.2023 Меѓународна конференција „Социјалната работа и социјалната политика во време на глобални кризи“ (Институт за социјална работа и социјална политика)

13-15.10.2022: МЕЃУНАРОДНА КОНФЕРЕНЦИЈА 75 години Институт за историја на уметноста и археологија (13-15 Октомври 2022, Дојран)/ INTERNATIONAL CONFERENCE – 75 YEAR JUBILEE OF THE INSTITUTE OF ART HISTORY AND ARCHAEOLOGY (13-15 October 2022, Dojran)

29-30.09.2022: Меѓународна конференција „Справување со неисвесности во сложена средина“ 29-30 Септември 2022 година, Цавтат, Хрватска; International Conference „How to deal with uncertainties in increasingly complex environment?“, <https://conference2022.caruk.rs/>

04-07.09.2022: Меѓународна академска конференција “Промислување на механизмите за безбедност, мир и развој“, 4-7 Септември 2022, Дојран/ INTERNATIONAL ACADEMIC CONFERENCE: RETHINKING MECHANISMS FOR SECURITY, PEACE AND DEVELOPMENT, 4-7 September 2022, Dojran, Macedonia

13-16.06.2022, Струга: Втора Европска Конференција за Религиски Дијалог и Соработка, Центар за Интеркултурни студии и Истражувања, Филозофски факултет.

16-18.05.2022, Охрид: Меѓународна научна конференција „75 години Институт за педагогија – Воспитно-образовни предизвици и перспективи“, Филозофски факултет, Институт за педагогија.

30.03.2022, Скопје: Научен собир на тема: „Res classicae hodie et in futuro - предизвици во изучувањето на класиката“, по повод 75 години од постоењето на Институтот за класични студии, Филозофски факултет, Институт за класични студии.

23.02.2022, Скопје: Научен собир „Историјата и предизвиците на промените“, по повод 75 години од Институтот за историја, Филозофски факултет, Институт за историја.

Научни конференции во ко-организација со други универзитети, факултети, институции

27.05.2022, Осиек: Меѓународна научна конференција „Дидактички предизвици IV:иднината на образовните студии“, Факултет за образование и педагошки науки, Универзитет во Осиек, Педагошки факултет при Универзитетот во Марибор и Филозофски факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

19-20.10.2022: Меѓународна видео конференција “Стратешки менаџмент на ризици и кризи - подготвеност за идни кризи", Центар за анализа на ризици и управување со кризи – Белград, Хрватска асоцијација за меѓународни студии, Институт за стандардизација на Србија, Европски центар за мир и развој УН – Србија, во партнерство со Институтот за безбедност, одбрана и мир, Филозофски факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

06-08.10.2021, Скопје Свети Николе: 6. Меѓународен филозофски дијалог „Исток – Запад“ на тема Филозофија на меморијата“, заедно со Филозофското друштво на Македонија, Македонската академија на науките и уметностите, и Меѓународниот славјански универзитет „Гаврило Романович Державин“, Свети Николе.

04.-05.10.2020, Сараево: Меѓународна научна конференција CFS 2021 (Crimen-Forensis-Securitas 2021) на тема „Пандемија COVID-19-одговор на науката на предизвикот на векот“ во коорганизација со Факултетот за криминологија, криминологија и безбедносни студии на Универзитетот во Сараево.

Други настани (предавања, тркалезни маси, проекти)

03.05.-03.06.2022: Летна школа за Социјално и емоционално учење, Филозофски факултет во коорганација со УНИЦЕФ, Министерство за Труд и Социјална Политика, Министерство за Образование и Наука.

19-27.05. 2022, Скопје: 12. издание на Филозофскиот филмски фестивал во коорганација со Филозофското друштво на Македонија.

15.05.2022 – Одбележување на Меѓународен ден на семејството, Институт за семејни студии, Филозофски факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

31.03.2022, трибина на тема „Инклузијата на учениците со аутистичен спектар“. Трибината беше организирана по повод одбележување на 2 Април, Меѓународниот ден на лицата со нарушувања од спектарот на аутизмот, Педагошкиот факултет од Тетово и Институт за специјална едукација и рехабилитација при Филозофскиот факултет во Скопје.

14-18.02.2022, Скопје: Четврта меѓународна недела на Филозофскиот факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

14.01.2022: „Логиката на индетерминизмот – афирмација на слободната волја“ онлајн предавање на проф. д-р Анета Маркоска-Чубриновска, предавач и истражувач на Универзитетот Кентербери во Крајстчерч, Нов Зеланд, по повод одбележувањето на Светскиот ден на логиката, Институтот за филозофија, Филозофскиот факултет, „Универзитет Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и Филозофското друштво на Македонија.

02.12.2021, Скопје: „Инклузивното образование во Република Северна Македонија“, тркалезна маса на тема по повод 3 Декември - Меѓународниот ден на лицата со попреченост од страна на Институтот за специјална едукација и рехабилитација при Филозофскиот факултет.

18.11.2021 (онлајн): „Филозофската мисла во Македонија“, одбележување на Светскиот ден на филозофијата, Институтот за филозофија при Филозофскиот факултет и Филозофското друштво на Македонија.

26.10.2021: „Србија и Северна Македонија: состојба и перспективи“ онлајн тркалезна маса во коорганација на Институтот за меѓународна политика и економија во соработка со Институт за безбедност, одбрана и мир при Филозофскиот факултет и Институт за европски студии од Белград.

06.10.2021, Скопје: Денови на доживотно учење, Институт за педагогија, Филозофски факултет.

Поканети предавања на професори/истражувачи од странство

26.05.2022, Скопје: „Светите места и ритуалните функционери на народната религија“, проф. д-р Даниел Синани, Филозофски факултет, Универзитет во Белград, Србија.

26.04. 2022, Скопје: „Регулирање на генетскиот инженеринг“, проф. Бенцамин Грег, Универзитет од Тексас, САД.

27.04.2022: „Историски факти и нивното претставување во однос на романските кнежевства и Отоманската империја“ (во рамки на Еразмус мобилност), вонр.проф. Раду Марза, Бабеш Болај Универзитет, Романија.

27.04. 2022: „Кариерно советување во Северна Македонија“, Ричард Хол, докторанд на Универзитетот Вандербилт, САД и Фулбрајт стипендист при Филозофскиот факултет.

24.09.2021 (онлајн): „Историските студии за социјалната држава во социјалистичка Југославија“, д-р Пол Стабс, Економски институт, Загреб (предавање во рамки на Докторската Школа на УКИМ).

Во делот на издавачката дејност во овој период одобрено е печатење на 7 монографии, учебни помагала и студии, 7 списанија, 2 зборници на трудови. Како и досега, продолжи позитивната традиција за поддршка за издавање на научните списанија при Факултетот според Одлуката за издавачка дејност, според која се финансира печатењето на сите научни списанија на Факултетот со одреден надомест за уредникот и секретарот, со обезбедување административна поддршка преку Комисијата за издавачка дејност и задолжените лица за издавачка дејност.

Издадени се новите броеви на: Жива Антика, Психологија: наука и практика, Ревиија за социјална политика,

Извештај за работа на функцијата декан за периодот 1. IX 2022 до 31. VIII 2023 г.23 Безбедносни дијалози (2 броја), Меѓународно списание за образование, истражување и обука и Годишниот зборник на Филозофскиот факултет). Во рамките на издавачката дејност значителна е и улогата на студентите со објавување на нивното списание Внатрешен патник бр. 24/2021, како и зборник на трудови од реализираната Втора научна студентска конференција со наслов ”Откривање или креирање на вистината: синоними или антоними”.

14. Библиотека и информација за обезбедена задолжителна и дополнителна литература член 37 од Правилникот за нормативи и стандарди за основање на високообразовни установи и вршење на високообразовна дејност (Службен весник на Република Северна Македонија бр 245/22)

Табела 14.1. Список на задолжителна литература и бројот на примероци

Согласно член 8 од Уредбата за нормативи и стандарди за основање на високообразовни установи и за вршење на високообразовна дејност (Службен весник на РМ, бр.103/2010)	
20.1	Бројот на примероци за задолжителна и за дополнителна литература од бројотна студенти кои посетуваат настава по студиската програма кои се дел од предметната програма се содржани во Библиотеката на институтот за Специјална едукација и рехабилитација (како и сите библиотеки на Филозофскиот факултет),
20.2	За подобрување на научната инфраструктура при Филозофскиот факултет електронскиот пристап до литературата е овозможено преку репозиториумот на трудови на ФЗФ (https://repository.ukim.mk/handle/20.500.12188/18), како и електронската база за академски трудови JSTOR. Претплатата вклучува пристап до сите збирки на JSTOR списанија (околу 3000 научни списанија), како и пристап до е-книги (околу 35.000 книги). Дополнително, обезбеден е пристап и до базата ARTSTOR, која нуди 3 милиони слики од водечките музеи, архиви на фотографии, вклучувајќи ретки и важни колекции кои не се достапни на друго место и кои опфаќаат широк спектар на дисциплини, претставени заедно со збир на специјализирани алатки за предавање и учење. Во текот на 2019-20 година, научната е-инфраструктура вклучуваше пристап до следните бази: Едвард Елгар онлајн, Мусе (Џонс Хопкинс Универзитет), Сејд списанија (Sage journals), Сејд книги (Sage knowledge), и Ебско
Користени документи	
20.3	Закон за високо образование (Службен весник на РМ бр.82/18)
20.4	Правилник за стандардите и нормативите за основање на високообразовни установи и за вршење високообразовна дејност (Службен весник на РМ бр.245/2022)
Прилог	
14.5	http://fzf.ukim.edu.mk/

15. Информација за веб страница (член 21 од Законот за високото образование (Службен весник на Република Северна Македонија бр 82/18) и член 18 од Правилникот за стандарди и нормативи за основање на високообразовни установи и вршење на високообразовна дејност (Службен весник на Република Северна Македонија бр 245/22)

15.1. Јавност во работата на високообразовната установа

Табела 15. Достапни и објавени информации за работата на високообразовната установа и студиската програма која е предмет на ре/акредитација

Ред . Бр.	Вид на објавени информации	Линк
1.	Статутот на единицата (со сите измени и дополнувања) и другите акти со кои се уредуваат внатрешните односи	http://fzf.ukim.edu.mk/wp-content/uploads/2020/08/02.-Statut-na-UKIM-6.6.2019.pdf http://fzf.ukim.edu.mk/wp-content/uploads/2020/08/03.-Statut-na-Filozofskiot-fakultet-vo-Skopje.pdf http://fzf.ukim.edu.mk/wp-content/uploads/2022/08/Statutarna-odluka-1-br_569_2021.pdf http://fzf.ukim.edu.mk/wp-content/uploads/2022/08/Statutarna-odluka-2-br_609_2022.pdf https://drive.google.com/file/d/1rZsQVQx218W5tGAX36qYzaanNrQ-uDMo/view
2.	Студиски програми	http://fzf.ukim.edu.mk/прв-циклус-студии/ http://fzf.ukim.edu.mk/втор-циклус/ http://fzf.ukim.edu.mk/трет-циклус/
3.	Извештајот од последната самоевалуација	http://fzf.ukim.edu.mk/wp-content/uploads/2021/09/Izveshtaj-za-samoevaluacija-2021.pdf
4.	Решението за акредитација на секоја студиска програма одделно и решение за почеток со работа за секоја студиска програма одделно	Решение за акредитација и решение за почеток со работа http://fzf.ukim.edu.mk/прв-циклус-студии/ http://fzf.ukim.edu.mk/втор-циклус/ http://fzf.ukim.edu.mk/трет-циклус/
5.	Актот за систематизација	Акт за систематизација http://fzf.ukim.edu.mk/правни-акти-и-документи/
6.	Деловникот за работа на наставно-научниот, односно научниот совет	Акт за систематизација http://fzf.ukim.edu.mk/правни-акти-и-документи/
7.	Извештај и одлука за последен избор во звање за секој наставник и соработник објавен во Билтенот	http://fzf.ukim.edu.mk/извештаи-и-одлуки-за-последен-избор-во/
8.	Распоредот на работни задачи	http://fzf.ukim.edu.mk/распоред-на-работни-задачи-на-прв-цикл/ http://fzf.ukim.edu.mk/распоред-на-работни-задачи-на-втор-цикл/
9.	Прифатени теми за изработка на магистерски/докторск	http://fzf.ukim.edu.mk/ризници-на-научни-трудови/

	и трудови	
10.	Акти кои ги носи единицата согласно други закони	http://fzf.ukim.edu.mk/правни-акти-и-документи/
11.	Етичкиот кодекс	http://fzf.ukim.edu.mk/правни-акти-и-документи/

16. Активности и механизми преку кои се развива и се одржува квалитетот на наставата

Постапката на анализа и оценка на квалитетот на наставата се спроведува во согласност со националните законски акти (Закон за високото образование на Република Македонија, Упатство за критериумите за начинот на обезбедување и оценување на квалитетот на високообразовните установи и на академскиот кадар на Република Македонија, Уредба за нормативи и стандарди за основање на високообразовани установи и за вршење високообразовна дејност), како и стандардите за институционална евалуација на Европската асоцијација на универзитети (ЕУА).

Во согласност со зацртаната мисија на Универзитетот, обезбедувањето квалитет е составен дел на целокупното работење: настава, научно- истражувачка дејност, управување и администрација. Воспоставувањето на процедури во обезбедувањето и контролата на квалитетот на наставно- образовната дејност е континуирана активност и ја организира и спроведува Комисија за самоевалуација формирана од страна на Филозофскиот факултет и Универзитетската Комисија за самоевалуација формирана од страна на Сенатот на Универзитет „Св. Кирил и Методиј“. Самоевалуацијата се спроведува на интервали од најмногу три години, во која како составен дел на самоевалуацијата е анкета на студентите за квалитетот на наставниот и соработничкиот кадар, која се спроведува во втората половина од семестарот односно учебната година, за секој предмет одделно, зависно дали се работи за едносеместрален или двосеместрален предмет.

Покрај другите индикатори, информации по различни прашања за студиската програма се добиваат и преку испитување на ставовите и мислењата на студентите со помош на анкета за квалитетот на наставата и истото е во насока на преземање соодветни корективни мерки и активности. По завршувањето на студиите следење на професионалниот ангажман, комуникација со студенти кои ги завршиле студиите заради увид во применливоста на знаењата и вештините стекнати на студиите.

17. Резултати од изведената самоевалуација согласно Упатството за единствените основи на евалуацијата и евалуационите постапки на универзитетите донесено од агенција за евалуација на високото образование во Република Македонија и од Интеруниверзитетска конференција на Република Македонија (Скопје -Битола, септември 2002).

Постапка за спроведување на процесот на самоевалуација и на анкетата со студентите: Прашалникот (анкетното ливче) со кое се прибираат оценките за потребите на оваа анкета е во стандардизирана форма за целиот универзитет, со цел да се овозможат идни споредби меѓу единиците. Тој се состои од две групи прашања. Во првата група, се бараат основни фактички податоци, како што се: институт на кој 2 се студира, називот на предметот кој се оценува, неговиот статус и сл. Во втората група, дефинирани се четири вида прашања. Со првиот тип прашања се прави квантитативно оценување на наставникот/чката во однос на девет аспекти на начинот на изведувањето на наставата на секој предмет засебно. Тие аспекти се формулирани како: 1. подготвеност за предавањата/вежбите; 2. квалитет на изведување на наставата (начин на изложување на материјалот); 3. редовност на часовите; 4. рационално користење на времето во текот на часовите; 5. поттикнување на студентите за активно учество на часовите; 6. однос кон студентите; 7. достапност за консултации; 8. обезбеденост на соодветен материјал за учење и полагање на испитот; 9. објективност при оценување на испит и на колоквиум. Респондентите

даваат оценка за секој од овие аспекти на скала од 5 (незадоволително) до 10 (одлично). Вториот тип прашања се однесува на тоа како студентите ја перципираат соодветноста на барањата за стекнување дополнителни поени и каква е нивната субјективна проценка на тежината на предметот. Степените за проценување се задржани- од 5 (несоодветно) до 10 (сосема соодветно). Третата група прашања се наменети за да дадат податоци за самоизвестеното присуство на студентите на наставата по предметот кој го евалуираат и за очекуваната оценка на испитот од односниот предмет. Најнакрај, последното прашање е од отворен тип и од него произлегуваат квалитативни податоци, што се всушност коментари и сугестии за подобрување на квалитетот на предметот. Тие се наменети за да ги информираат наставниците за слабостите и предностите на наставата по конкретните предмети и не се земени предвид при пишувањето на извештајот.

Користени документи: Закон за високо образование (Службен весник на РМ бр.82/18), Упатство за единствените основи на евалуација и евалуациони постапки на универзитетите донесено од Агенцијата за евалуација на високото образование во Република Македонија и Упатство од Интеруниверзитетската конференција на Република Македонија (СкопјеБитола, септември 2002).

18. Соодветноста на структурата и содржината на циклусот на студии со општите и специфичните дескриптори

Општи дескриптори		Предмети преку кои се обезбедува постигнување на општите дескриптори
Специфичен дескриптор	Опис	
Знаење и разбирање	<ul style="list-style-type: none"> - Показува знаење и разбирање од полето на студиите од специјална едукација и рехабилитација на лицата со оштетување на видот, кое претставува надградба на првиот циклус, применувајќи методологии на систематски и креативен начин, соодветни за разрешување на проблемите од областа на специјалната едукација и рехабилитација и пошироко, со кое се обезбедува основа и можност за оригиналност, развивањето и примената на автономни идеи во тек нанауно-истражувачка работа. - Поседува продлабочени знаења од областа на специјалната едукација и рехабилитација на лицата со оштетување на видот, како знаења од една или повеќе предметни области од полето на дефектолошките науки кои се базираат на најреномирани меѓународни истражувања во ова поле. 	<ul style="list-style-type: none"> - Едукација и рехабилитација на лицата со оштетен вид - Посебни програми за работа со лицата со оштетен вид - Глувослепи лица - Универзален дизајн и учење - Планирање на научно истражување - Асистивни технологии - Психологија на слепи и слабовидни лица
Примена на знаење и разбирање	<ul style="list-style-type: none"> - Способност за практична и професионална примена на знаењето и разбирањето, базирано на факти од полето на специјалната едукација и рехабилитација на лицата со оштетување на видот. - Развива и дава аргументи и решенија за проблеми во соодветните подрачја на специјалната едукација и рехабилитација, применувајќи современ мултидисциплинарен, индивидуален, креативен и оригинален пристап во едукацијата и рехабилитацијата на лицата со инвалидност и во мултидисциплинарен контекст, поврзани со полето на студирање. 	<ul style="list-style-type: none"> - Едукација и рехабилитација на лицата со оштетен вид - Посебни програми за работа со лицата со оштетен вид - Глувослепи лица - Универзален дизајн и учење
Способност за проценка	<ul style="list-style-type: none"> - Показува способност за прибирање, анализирање, оценка и презентирање на информации, идеи и концепти за клучните подрачја на специјалната едукација и рехабилитација, односно покажува способност за синтетизирање и интегрирање на 	<ul style="list-style-type: none"> - Едукација и рехабилитација на лицата со оштетен вид - Посебни програми за работа со лицата со оштетен вид

	<p>знаењата стекнати во текот на студиите.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Способност за систематско и креативно справување со сложени прашања, за солидно проценување на лицата со оштетување на видот дури и при некомплетни и ограничени информации, но кои ги вклучуваат личните, општествените и етичките одговорности при примена на стекнатото знаење и проценка. - Способност за проценување и селекција на научни теории, методологии, алатки и општи вештини од предметните области, како и поставување на нови анализи и решенија на научна основа. 	<ul style="list-style-type: none"> - Глувослепи лица - Универзален дизајн и учење - Планирање на научно истражување
Комуникациски вештини	<ul style="list-style-type: none"> - Способност за размена на заклучоци и предлози со аргументирање и со рационално поткрепување на истите, како со стручни, така и со нестручни лица, јасно и недвосмислено. - Способност да се дебатираат проблемите од различни теоретски перспективи. - Способност да се соработува во тим и во соодветен практичен контекст. - Способност за усно презентирање за теоретска анализа на студии на случај. - Способност да се напише теориски поткрепена проценка на современ текст (приказ). - Преземање значителна одговорност за заедничките резултати. - Водење и иницирање на активности. 	<ul style="list-style-type: none"> - Едукација и рехабилитација на лицата со оштетен вид - Посебни програми за работа со лицата со оштетен вид - Глувослепи лица - Универзален дизајн и учење - Планирање на научно истражување - Асистивни технологии - Психологија на слепи и слабовидни лица - Генетски аспекти на инвалидноста - Ментално здравје на лица со попреченост
Вештини на учење	<ul style="list-style-type: none"> - Способност за препознавање на личната потреба за понатамошно знаење, за независно идентификување на своите лични потреби и интерес за континуирана едукација и професионален развој. - Способност за независно и самостојно делување при стекнувањето нови знаења и вештини во општествени рамки. <p>Способност за преземање одговорност за понатамошен професионален развој и усовршување.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Едукација и рехабилитација на лицата со оштетен вид - Посебни програми за работа со лицата со оштетен вид - Глувослепи лица - Универзален дизајн и учење - Планирање на научно истражување - Асистивни технологии - Психологија на слепи и слабовидни лица - Генетски аспекти на инвалидноста - Ментално здравје на лица со попреченост

Специфични дескриптори		Предмети преку кои се обезбедува постигнување на специфичните дескриптори
Специфичен дескриптор	Опис	
Знаење и разбирање	<ul style="list-style-type: none"> - Сеопфатни и продлабочени знаења за основните подрачја на дефектолошкото истражување, со особен акцент врз содржините и темите, како и 	<ul style="list-style-type: none"> - Едукација и рехабилитација на лицата со оштетен вид - Посебни програми за работа со лицата со оштетен вид

	<p>концептите и теориските перспективи кои се суштински за дисциплините од програмата за Оштетување на видот.</p> <p>- Оспособеност за разбирање и толкување на клучните теории на едукацијата и рехабилитација на лицата со оштетување на видот.</p> <p>Стеknати научни и продлабочени знаења за современите едукативни и рехабилитациски системи во светот и развиени способности за нивно критичко разгледување и компаративно проучување.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Глувослепи лица - Универзален дизајн и учење - Планирање на научно истражување - Асистивни технологии - Психологија на слепи и слабовидни лица - Генетски аспекти на инвалидноста - Ментално здравје на лица со попреченост
Примена на знаење и разбирање	<p>- Поседува способност стекнатите знаења од полето на специјалната едукација и рехабилитација и потесното подрачје на специјализација адекватно да ги толкува и креативно применува со почитување на највисоките барања за научен интегритет.</p> <p>- Има способност да планира и спроведува оригинални истражувања од областа на специјалната едукација и рехабилитација и нејзините дисциплини, кои ќе се генерираат нови знаења и вештини кои ќе придонесуваат за унапредување на областа на својата научна работа.</p> <p>- Се очекува знаењата стекнати преку истражувањата да бидат објавувани во национални и интернационални рецензирани публикации, и со тоа вреднувани во согласност на највисоките академски стандарди.</p> <p>Има способност да за креирање и менаџирање на организациски промени на национално и локално ниво.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Едукација и рехабилитација на лицата со оштетен вид - Посебни програми за работа со лицата со оштетен вид - Глувослепи лица - Универзален дизајн и учење - Планирање на научно истражување - Асистивни технологии - Психологија на слепи и слабовидни лица - Генетски аспекти на инвалидноста - Ментално здравје на лица со попреченост
Способност за проценка	<p>- Поседува способност стекнатите знаења од полето на специјалната едукација и рехабилитација и подрачјето на специјализација – оштетување на видот адекватно да ги толкува и креативно применува со почитување на највисоките барања за научен интегритет.</p> <p>- Има способност да планира и спроведува оригинални истражувања од областа на специјалната едукација и рехабилитација и нејзините дисциплини, кои ќе се генерираат нови знаења и вештини кои ќе придонесуваат за унапредување на областа на својата научна работа.</p> <p>- Се очекува знаењата стекнати преку истражувањата да бидат објавувани во национални и интернационални рецензирани публикации.</p> <p>- Способност за користење на различни извори на</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Едукација и рехабилитација на лицата со оштетен вид - Посебни програми за работа со лицата со оштетен вид - Глувослепи лица - Универзален дизајн и учење - Планирање на научно истражување - Асистивни технологии - Психологија на слепи и слабовидни лица - Генетски аспекти на инвалидноста - Ментално здравје на лица со попреченост

	<p>знаења и критички однос кон истите.</p> <p>Способност за синтетизирање и интегрирање на знаењето.</p>	
Комуникациски вештини	<ul style="list-style-type: none"> - Подготвеност за споделување на сознанија, идеи и вештини од областа на сопствента експертиза со останатите членови на дефектолошката (специјална едукација и рехабилитација), научната и пошироката општествена заедница. - Способност за размена на заклучоци и предлози со аргументирање и со рационално поткрепување на истите, како со стручни, така и со нестручни лица, јасно и недвосмислено. 	Планирање на научно истражување
Вештини на учење	<ul style="list-style-type: none"> - Поседува интерес за постојано самоусовршување во областа на специјалната едукација и рехабилитација, а особено во подрачјето на оштетување на видот. - Ги следи најновите достигнувања во областа на технолошкиот, општествениот и културниот развој и преку соодветна анализа и интерпретација на нивните претпоставки и цели да ги промовира во поширокиот општествен контекст. 	<ul style="list-style-type: none"> - Едукација и рехабилитација на лицата со оштетен вид - Посебни програми за работа со лицата со оштетен вид - Глувослепи лица - Универзален дизајн и учење - Планирање на научно истражување - Асистивни технологии - Психологија на слепи и слабовидни лица - Генетски аспекти на инвалидноста - Ментално здравје на лица со попреченост

19. Усогласеноста на теоретската и практичната настава со целите на студиската програма

Табела 19. Список на институции со кои високообразовна та установа има склучено договор за вршење на практична настава од студиско подрачје на студиската програма за која се бара акредитација

Ред. број	Назив на институција	Начин на изведување на практична настава	Предвидено време за реализација на практичната настава
1.	Државно училиште за деца и младинци со оштетен вид Димитар Влахов -Скопје	Со физичко присуство	Согласно предметната програма
2.			
3.			

20. Усогласеност на студиската програма со единствениот европски простор за високо образование и споредливост со програмите на европски високообразовни институции

Табела 20. Институци односно студиски програми преку кои се потврдува усогласеноста на студиската програма со единствениот европски простор за високо образование и споредливост со програмите на европски високообразовни институции

Ред број	Назив на институција	Назив на студиска програма со која се обезбедува споредливост	Линк до студиската програма
1.	Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju – Univerzite u Beogradu	Специјална едукација и рехабилитација особама за оштетење вида	http://www.fasper.bg.ac.rs/studije-master.html
2.	Liverpool John Mores University	MA Teaching Learners with Visual Impairment	https://www.ljmu.ac.uk/study/courses/post-graduates/2024/36169-teaching-learners-with-visual-impairment-ma#:~:text=About%20this%20course,their%20professional%20and%20academic%20development.&text=LJMU%20is%20one%20of%20only,Learners%20with%20a%20Visual%20Impairment.
3.			

ПРИЛОГ БР. 3

1. Предметни програми со информации согласно со членот 4 од Правилникот за содржина на студиските програми (“Службен весник на Република Македонија”, бр.79/2023)

Ред.број: 1

Прилог бр.3		Предметна програма од втор циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Едукација и рехабилитација на лицата со оштетен вид Education and rehabilitation of persons with visual impairments			
2.	Код	Д-ОВ101-3/24			
3.	Студиска програма	Специјална едукација и рехабилитација – оштетување на видот			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Институт за специјална едукација и рехабилитација			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	втор циклус на студии			
6.	Академска година / семестар	Година	прва	семестар	1
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	8			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. Д-р Даниела Димитрова-Радојичиќ			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Студентите на последипломски студии да ги збогатат своите теоретски знаења со најновите истражувања од областа на рехабилитација и едукација на лицата со оштетен вид.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Медицински и функционални импликации на оштетувањето на видот; Оштетувањето на видот и сензорна компензација; Влијание на оштетувањето на видот на когнитивните функции; Рана рехабилитација и едукација на децата со оштетен вид; Модификација на наставниот процес на посебните потреби на учениците со оштетен вид; Инклузивно образование на учениците со оштетен вид.			
13.	Заемна поврзаност на предметите	Постои тематска корелација помеѓу предметите во програмата			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Предавања со активно учество на студентите (образложување, демонстрација, дискусија, примери, решавање на проблеми, работилници). Семинарски вежби (самостојно учење, дискусии, презентации, набљудување, тимска работа, студии на случај, критичко читање и пишување, играње на улоги, портфолио, евалуација, самоевалуација).			

		Индивидуални и групни консултации, мултимедија				
15.	Вкупен расположив фонд на време	240 часа				
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30		
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	/		
		16.3.	Пракса: часови			
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	49		
		17.2.	Самостојни задачи: часови	49		
		17.3.	Домашно учење - задачи	112		
18	Услови за потпис	редовна посета на настава				
19	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови			70	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови			30	
	19.3.	Завршен испит: бодови			100	
20	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода			5 (пет) (F)	
		51 x до 60 бода			6 (шест) (E)	
		61 x до 70 бода			7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода			8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода			9 (девет) (B)	
		од 91 до 100 бода			10 (десет) (A)	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	евалуација и самоевалуација				
22.	Литература					
	Задолжителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.1.	1.	Јаблан Б.	Дете са оштетењем вида у школи	ИЦФ, Београд	2016
		2.	Kim de Verdier	Children with blindness: Developmental aspects, comorbidity and implications for education and support	Department of Special Education, Stockholm University	2018
		3.	Вучиниќ В., Анѓелковиќ М.	Рана интервенција за деца са оштетењем вида	ИЦФ, Београд	2021
	Дополнителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.2.	1.	Грбовиќ А.	Методски приступи читању и писању код слабовиде деца и одраслих	ИЦФ, Београд	2017
		2.	Pogrud L.R., Fazzi L.D.	Early focus: Working with young children who are blind or visually impaired and their families	AFB Press, New York	2002
3.		Радулов, Владимир	Педагогика на зрительно затрудените	Универзитетско издателство Св. Кломент Охридски, Софија	2004	

Ред.број: 2

Прилог бр.3		Предметна програма од втор циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Посебни програми за работа со лицата со оштетен вид			
2.	Код	Д-ОВ102-3/24			
3.	Студиска програма	Специјална едукација и рехабилитација – оштетување на видот			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Институт за специјална едукација и рехабилитација			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	втор циклус на студии			
6.	Академска година / семестар	Година	прва	семестар	1
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	8			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Даниела Димитрова-Радојичиќ			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Студентите на последипломски студии да ги збогатат своите теоретски знаења со најновите програми кои се користат во рехабилитација и едукација на лицата со оштетен вид.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Психосоциални димензии на ориентацијата и мобилноста (О&М); Развој на рани вештини за О&М; Наставна методологија во обуката за О&М; Карактеристики на програмата за развивање на секојдневни вештини кај лицата со оштетен вид. Визуелна ефикасност; Визуелна перцепција; Методи за проценка на визуелната ефикасност; Програми за развој на визуелната ефикасност кај лицата со оштетен вид; Проценка и стимулација на визуелната ефикасност кај лицата со комбинирано оштетување.			
13.	Заемна поврзаност на предметите	Постои тематска корелација помеѓу предметите во програмата			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Предавања со активно учество на студентите (образложување, демонстрација, дискусија, примери, решавање на проблеми, работилници). Семинарски вежби (самостојно учење, дискусии, презентации, набљудување, тимска работа, студии на случај, критичко читање и пишување, играње на улоги, портфолио, евалуација, самоevaluација). Индивидуални и групни консултации, мултимедија			
15.	Вкупен расположив фонд на време	240 часа			
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30	
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	/	

		16.3.	Пракса: часови				
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови				
		17.2.	Самостојни задачи: часови				
		17.3.	Домашно учење - задачи				
18	Услови за потпис	редовна посета на настава					
19	Начин на оценување						
	19.1.	Тестови: бодови			70		
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови			30		
	19.3.	Завршен испит: бодови			100		
20	Критериуми за оценување (бодови/оценка)	до 50 бода			5 (пет) (F)		
		51 x до 60 бода			6 (шест) (E)		
		61 x до 70 бода			7 (седум) (D)		
		од 71 до 80 бода			8 (осум) (C)		
		од 81 до 90 бода			9 (девет) (B)		
		од 91 до 100 бода			10 (десет) (A)		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	евалуација и самоevaluација					
22.	Литература						
	22.1.	Задолжителна литература					
			Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Wiener R., Willam Welsh L., Richard Blasch B., Bruce	Foundations of Orientation and Mobility	AFB Press, New York	2010	
		2.	Цветкова-Арсова М., Арабаѓиева В., Бачварова Ж.	Формирање на полезни уменија при зрительно затрудени ученици	Ик „Феномен,, Софија	2013	
	3.	Димитрова- Радојичиќ, Даниела	Визуелната ефикасност кај децата со оштетен вид	Филозофски факултет, Скопје	2011		
	22.2.	Дополнителна литература					
			Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Zihl J., Dutton N.G.	Cerebral Visual Impairment in Children	Springer Wien Heidelberg, New York	2015	
		2.	Knott I., Natalie	Teaching Orientation and Mobility in the schools	AFB Press, New York	2002	
3.	Scott S. B.	Opening up the world: Early childhood orientation and mobility intervention as perceived by young children who are blind, their parents, and specialist teachers	Faculty of Education and Social Work, The University of Sydney	2015			

Ред.број: 3

Прилог бр.3		Предметна програма од втор циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Глувослепи лица			
2.	Код	Д-ОВ103-3/24			
3.	Студиска програма	Специјална едукација и рехабилитација – оштетување на видот			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Институт за специјална едукација и рехабилитација			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	втор циклус на студии			
6.	Академска година / семестар	Година	прва	семестар	1
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	8			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Зора Јачова Проф. д-р Даниела Димитрова-Радојичиќ			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Студентите на последипломски студии да ги збогатат своите теоретски знаења со најновите истражувања од областа на комуникацијата, едукацијата и рехабилитација на глувослепите лица.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Историски развој на едукација на глувослепите лица; Преваленција и етиологија на глувослепост; Развојни карактеристики на децата со глувослепост; Интервенција кај глувослепите лица; Комуникација со глувослепо лице; Посебни програми во рехабилитацијата и едукацијата на глувослепите лица; Грижата на општеството за глувослепите лица.			
13.	Заемна поврзаност на предметите	Постои тематска корелација помеѓу предметите во програмата			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Предавања со активно учество на студентите (образложување, демонстрација, дискусија, примери, решавање на проблеми, работилници). Семинарски вежби (самостојно учење, дискусии, презентации, набљудување, тимска работа, студии на случај, критичко читање и пишување, играње на улоги, портфолио, евалуација, самоevaluација). Индивидуални и групни консултации.			
15.	Вкупен расположив фонд на време	240 часа			
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30	
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови		
		16.3.	Пракса: часови		
	Други форми на	17.1.	Проектни задачи: часови	49	

17.	активности	17.2.	Самостојни задачи: часови		49		
		17.3.	Домашно учење - задачи		112		
18	Услови за потпис	редовна посета на настава					
19	Начин на оценување						
	19.1.	Тестови: бодови		70			
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови		30			
	19.3.	Завршен испит: бодови		100			
20	Критериуми за оценување (бодови/оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)			
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)			
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)			
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)			
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)			
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	евалуација и самоевалуација					
22.	Литература						
	22.1.	Задолжителна литература					
			Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Радовановиќ В., Радиќ Шестиќ М., Ковачевиќ Ј.	Специфичност комуникације у настави код ученика са сензорним сметњама	ИЦФ, Београд	2018	
		2.	Aitken S., Buultjens M., Clark C., Eyre J., Pease L.	Techhing Children who are Deafblind	David Fulton Publishers, London	2002	
	3.	Riggio M., McLetchie B.	Deafblindness: Educational Service Guidelines	Perkins School for the Blind Watertown, MA, USA	2008		
	22.2.	Дополнителна литература					
			Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	McInnes J.	A Guide to Planning and Support for Individuals Who are Deafblind	University of Toronto Press, Canada	1999	
		2.	Riggio M., et al.	Competencies for Teachers of Learners who are Deafblind	Perkins School for the Blind Watertown, MA, USA	2008	
3.	Rowland R.	Assessing Communication and Learning in Young Children Who are Deafblind or Who Have Multiple Disabilities	Design to Learn Projects, Oregon Health & Science University	2009			

Ред.број: 4

Прилог бр.3		Предметна програма од втор циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Универзален дизајн и учење			
2.	Код	Д-ОВ204-3/24			
3.	Студиска програма	Специјална едукација и рехабилитација – оштетување на видот			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Институт за специјална едукација и рехабилитација			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	втор циклус на студии			
6.	Академска година / семестар	Година	прва	семестар	2
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	8			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. Д-р Зора Јачова Проф. Д-р Даниела Димитрова Радојичиќ			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Студентите на последипломски студии да ги збогатат своите теоретски знаења со најновите истражувања од областа на универзалниот дизајн во образованието на ученици со попреченост.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Поим и дефиниција за универзален дизајн на учење (УДУ). Разлики помеѓу универзален дизајн на учење и традиционалното образование. Принципи на универзален дизајн на учење. Ефекти од универзален дизајн на учење во наставата. Универзалниот дизајн во оценувањето на учениците. Важноста од примената на универзален дизајн на учење кај учениците со попреченост.			
13.	Заемна поврзаност на предметите	Постои тематска корелација помеѓу предметите во програмата			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Предавања со активно учество на студентите (образложување, демонстрација, дискусија, примери, решавање на проблеми, работилници). Семинарски вежби (самостојно учење, дискусии, презентации, набљудување, тимска работа, студии на случај, критичко читање и пишување, играње на улоги, портфолио, евалуација, самоевалуација). Индивидуални и групни консултации, мултимедија			
15.	Вкупен расположив фонд на време	240 часа			
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30	
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови		
		16.3.	Пракса: часови		
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	49	
		17.2.	Самостојни задачи: часови	49	
		17.3.	Домашно учење - задачи	112	

18	Услови за потпис	редовна посета на настава				
19	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови			70	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови			30	
	19.3.	Завршен испит: бодови			100	
20	Критериуми за оценување (бодови/оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		евалуација и самоевалуација			
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Hayes, A., Turnbull, A., Moran, N.	Universal design for learning to help all children read: Promoting Literacy for Learners with Disabilities	Washington, D.C.: USAID	2018
		2.	Meyer, A., Rose, D.H., Gordon, D.	Universal design for learning: Theory and practice.	CAST Professional Publishing	2014
	3.	Hall, T.E., Meyer, A., Rose, D.H.	Universal design for Learning in the classroom	Guilford Press, New York	2012	
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Hall, T., Strangman, N., Meyer, A.	Differentiated Instruction and Implications for UDL Implementation	Wakefield, MA: National Center on Accessing the General Curriculum	2003
		2.	Novak, K.	UDL now! A teacher's guide to applying universal design for learning in today's classroom	Wakefield, MA: CAST Professional Publishing	2016
3.	Rose, D.H., Gravel, J.W., Domings, Y.M.	UDL Unplugged: The role of technology in UDL	CAST: UDL Unplugged: The Role of Technology in UDL	2010		

Ред.број: 5

Прилог бр.3		Предметна програма од втор циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Планирање на научното истражување			
2.	Код	Д-ОВ205-3/24			
3.	Студиска програма	Специјална едукација и рехабилитација – оштетување на видот			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Институт за специјална едукација и рехабилитација			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	втор циклус на студии			
6.	Академска година / семестар	Година	прва	семестар	2
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	7			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. Д-р Наташа Ангеловска Галевска			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<ul style="list-style-type: none"> - Комплексно познавање на различните видови истражувања и истражувачки парадигми и нивната теоретско-филозофска заснованост - Оспособеност за избор и формулација на проблем за научно истражување со соодветни истражувачки прашања и хипотетска рамка - Оспособеност за развивање на научно-истражувачки проект и идентификација на одделните етапи и методолошки компоненти на истражувањето - Оспособеност за избор на адекватни истражувачки техники и инструменти за проучување на проблеми од областа на специјалната едукација и рехабилитација - Препознавање и примена на соодветни процедури за анализа на квантитативни и квалитативни податоци - Критички однос кон научните факти - Научно-истражувачка љубопитност, одговорност, самостојност и тимска работа 			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Развојни тенденции во научно-истражувачката работа; Теоретско-епистемолошки и методолошки проблеми; Видови научни истражувања согласно различни поделби и класификации; Методолошка триангулација-предности и ограничувања; Констатирање на факти во научната работа. Грешки при интерпретација на фактите. Тек и етапи на научното истражување; Критериуми и ризици при изборот на проблем за истражување; Пребарување и цитирање на извори на податоци; Библиографија; Изработка на истражувачки проект; Хипотези и варијабли; Популација и примерок; Избор на истражувачки постапки и			

		инструменти; Квантитативна и квалитативна анализа на податоци; Содржина и структура на извештај од истражување; Етика во истражувачката работа;				
13.	Заемна поврзаност на предметите	Постои тематска корелација помеѓу предметите во програмата				
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Предавања со активно учество на студентите (образложување, демонстрација, дискусија, примери, решавање на проблеми, работилници). Семинарски вежби (самостојно учење, дискусии, презентации, набљудување, тимска работа, студии на случај, критичко читање и пишување, играње на улоги, портфолио, евалуација, самоевалуација). Индивидуални и групни консултации, мултимедија				
15.	Вкупен расположив фонд на време	210 часа				
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30		
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	/		
		16.3.	Пракса: часови			
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	60		
		17.2.	Самостојни задачи: часови	55		
		17.3.	Домашно учење - задачи	65		
18.	Услови за потпис	редовна посета на настава				
19.	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови			70	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови			30	
	19.3.	Завршен испит: бодови			100	
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)		
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)		
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)		
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)		
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)		
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	евалуација и самоевалуација				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Ангелоска-Галевска, Н.	Планирање на научното истражување	Скопје:Филозофски факултет	2023
		2.	Bryman Alan	Social Research Methods	Oxford UP	2016
	3.	Cohen, L., Manion, L., Morrison, K.	Research Methods in Education	London:Routledge	2018	
	22.2.	Дополнителна литература				
Ред. број		Автор	Наслов	Издавач	Година	

		1.	Angeloska Galevska, N.	'Research Methods in Special Education and Rehabilitation-perspectives and limitations', Modern aspects of special education and rehabilitation of persons with disabilities	Fourth International Conference, Ohrid, October 17 th -19 th 2013: Skopje:Faculty of Philosophy, Institute for special education and rehabilitation., pp.419-429	2014
		2.	Angeloska Galevska, N., Ilić Pešić, M.	"Assessing Children with Special Educational Needs in the Inclusive Classrooms", <i>Lodging the Theory in Social Practice</i> (eds. McDermott, J. C., Cotič, M. & Kožuh, A.).	Los Angeles: Education Department, Antioch University. pp. 89-100.	2018
		3.	Creswell, J. W., & Plano Clark, V. L.	Designing and conducting mixed methods research (2nd ed.).	Thousand Oaks, CA: Sage.	2011
		4.	Jacova, Z., Angeloska-Galevska, N., Karovska, A	'Methodology in the Study of a Child with a Cochlea Implant within the Inclusive Classroom'. In B. H. Johnsen (Ed.). <i>Theory and Methodology in International Comparative Classroom Studies</i> .	Oslo: Cappelen Damm Akkademisk. pp. 298-306	2014

Ред.број: 6

Прилог бр.3		Предметна програма од втор циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Психологија на слепите и слабовидните лица			
2.	Код	Д-ОВ102-И/24			
3.	Студиска програма	Специјална едукација и рехабилитација – оштетување на видот			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Институт за специјална едукација и рехабилитација			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	втор циклус на студии			
6.	Академска година / семестар	Година	прва	семестар	1
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. Д-р Орхидеја Шурбановска			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	- Студентите на последипломски студии да ги збогатат своите теоретски знаења со најновите истражувања во областа на психологија на слепите и слабовидни лица специфичностите во развојот на слепите и слабовидните лицата и феномените поврзани со визуелното оштетување.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Методи и техники за психолошка процена на лицата со оштетен вид. Психо-социјални ефекти на лицата со визуелното оштетување. Испитувања на интелектуалните способности на слепото и слабовидното лице. Специфичности во развојот на слепото и слабовидното лице. Семејството на лицето со визуелно оштетување. Можности за вработување на слепото и слабовидно лице.			
13.	Заемна поврзаност на предметите	Постои тематска корелација помеѓу предметите во програмата			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Предавања, работилници со користење на интер-активни методи, предавања со примена на ИКТ, употреба на различни аудио-визуелни и дидактички медиуми за активно учење, проектна работа, истражувачки семинарски работи, есеи, библиографии со информативен и критички карактер, симулации, рефлексии, водено самостојно учење			
15.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа			
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	15	
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	/	
		16.3.	Пракса: часови		
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	50	
		17.2.	Самостојни задачи: часови	47	

		17.3.	Домашно учење - задачи	68		
18	Услови за потпис	редовна посета на настава				
19	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови	70			
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	30			
	19.3.	Завршен испит: бодови	100			
20	Критериуми за оценување (бодови/оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)		
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)		
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)		
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)		
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)		
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Анализа и следење на постигањата на студентите (резултат на тест, квалитет на проектните задачи, мотивација, тимска работа, активност, самостојност, критичност, итн) Повратна информација од студентите преку анонимни евалуациски листи				
22.	Литература					
	Задолжителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.1.	1.	Глумбић, Н. и сор.	Теорија ума деце са посебним потребама	Планета Принт. Београд	2008
		2.	Хрњица С. и сар.	Ометено дете	Завод за уџбенике и наставна средства Београд	1991
		3.	Димчовић, Н.	Улога породице и адаптација слабовидог детета на школску средину,	Психологија 3-4, Београд, (91-104).	1986
	Дополнителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.2.	1.	Pogrund, L.R.& D.L. Fazzi.	Working with young children who are blind or visually impaired and their families	New York: AFB Press.	2002
		2.	Рајовић, В.	Неки теоријско-методолошки проблеми испитивања интелектуалних способности слепих,	Психологија 3-4, Београд, (120-128).	1986
3.						

Прилог бр.3		Предметна програма од втор циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Дијагностички методи за утврдување на нарушувања на видот			
2.	Код	Д-ОВ104-И/24			
3.	Студиска програма	Специјална едукација и рехабилитација – оштетување на видот			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Институт за специјална едукација и рехабилитација			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	втор циклус на студии			
6.	Академска година / семестар	Година	прва	семестар	1
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	в. н. сор. д-р Емилија Ѓошевска Даштевска насл. доц. д-р Наташа Шекеринов			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Студентите на последипломски студии да ги збогатат своите теоретски знаења со најновите истражувања од областа на дијагностички методи за утврдување на нарушувања на видот.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Поим за вид и негово значење. Современи можности на офталмолошката дијагностика. Испитување на видна острина кај деца и адулти. Одредување на рефрактивни грешки. Биомикроскопија. Тонometriја. Кератометрија. Авторефрактометрија. Скијаскопија. Офталмоскопија. Фундус камера. Испитување на колорен вид. Периметрија. Ултразвук во дијагностика на очни заболувања. Оптичка кохерентна томографија со ангиографија. Најчесто офталмолошки заболувања кај деца и возрасни. Практична работа: одредување на видна острина, тонометрија, преглед на преден очен сегмент, директна офталмоскопија, скијаскопија, авторефрактометрија, кератометрија, ултразвук - А и Б скен.			
13.	Заемна поврзаност на предметите	Постои тематска корелација помеѓу предметите во програмата			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Предавања со активно учество на студентите (образложување, демонстрација, дискусија, примери, решавање на проблеми, работилници). Семинарски вежби (самостојно учење, дискусии, презентации, набљудување, тимска работа, студии на случај, критичко читање и пишување, играње на улоги, портфолио, евалуација, самоевалуација). Индивидуални и групни консултации, мултимедија			
15.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа			
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	15	
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски),	/	

			семинари, тимска работа: часови			
		16.3.	Пракса: часови			
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови			50
		17.2.	Самостојни задачи: часови			47
		17.3.	Домашно учење - задачи			68
18.	Услови за потпис	редовна посета на настава				
19.	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови			70	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови			30	
	19.3.	Завршен испит: бодови			100	
20.	Критериуми за оценување (бодови/оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		евалуација и самоевалуација			
22.	Литература					
	Задолжителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.1.	1.	Голубовиќ М, Гошевска Даштевска Е, Шекеринов Н.	Нарушувања на видот и можности за превенција	Медицински факултет, Скопје	2022
		2.	Јанев К, Зечевиќ С.	Општа офталмологија	Менора, Скопје	2012
		3.	Благојевиќ М. и сор.	Офталмологија	Медицинска књига, Белград	1997
	Дополнителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.2.	1.	Kanski J.	Klinička oftalmologija	Data status, Belgrad	2004
		2.	Катедра по офталмологија	Практикум по офталмологија	Медицински факултет, Скопје	2009
3.						

Ред. бр. 8

Прилог бр.3		Предметна програма од втор циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Асистивни технологии			
2.	Код	Д-ОВ101-И/24			
3.	Студиска програма	Специјална едукација и рехабилитација – оштетување на видот			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Институт за специјална едукација и рехабилитација			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	втор циклус на студии			
6.	Академска година / семестар	Година	прва	семестар	1
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. Д-р Дејан Ѓорѓевиќ			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	- Студентите да се запознаат со теориски и практични аспекти на асистивните технологии, современите уреди и технологии како и методите за нивна примена во рехабилитацијата и едукацијата на лицата со специјални потреби.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Асистивни технологии: дефиниција, историја, развој и поделба. Адаптација на околината и технологијата за лицата со посебни потреби. Преглед на асистивни уреди и технологии кои се користат во едукација на лица со посебни потреби. Интеракција со компјутер. Уреди и прилагодување на компјутерот за лица со моторни нарушувања. Уреди и прилагодување на компјутерот за слепи и слабовиди. Уреди и прилагодување на компјутерот за глуви и наглуви. Уреди и прилагодување на компјутерот за лица со когнитивна попреченост. Пристапност на интернет и мултимедија.			
13.	Заемна поврзаност на предметите	Постои тематска корелација помеѓу предметите во програмата			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Предавања, работилници со користење на интер-активни методи, предавања со примена на ИКТ, употреба на различни аудио-визуелни и дидактички медиуми за активно учење, проектна работа, истражувачки семинарски работи, есеи, библиографии со информативен и критички карактер, симулации, рефлексии, водено самостојно учење			
15.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа			
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	15	
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	/	
		16.3.	Пракса: часови		
	Други форми на	17.1.	Проектни задачи: часови	50	

17.	активности	17.2.	Самостојни задачи: часови	47		
		17.3.	Домашно учење - задачи	68		
18	Услови за потпис	редовна посета на настава				
19	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови		70		
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови		30		
	19.3.	Завршен испит: бодови		100		
20	Критериуми за оценување (бодови/оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)		
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)		
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)		
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)		
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)		
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Анализа и следење на постигањата на студентите (резултат на тест, квалитет на проектните задачи, мотивација, тимска работа, активност, самостојност, критичност, итн) Повратна информација од студентите преку анонимни евалуациски листи				
22.	Литература					
	Задолжителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.1.	1.	James K. Luiselli, Aaron J. Fischer	Computer-Assisted and Web-Based Innovations in Psychology, Special Education, and Health	Academic Press	2016
		2.	Rena B. Lewis, John J. Wheeler, Stacy L. Carter	Teaching Students with Special Needs in General Education Classrooms	Pearson	2016
		3.	Ann Turnbull, Rud Turnbull, Michael L. Wehmeyer, Karrie A. Shogren	Exceptional Lives: Special Education in Today's Schools (7th Edition)	Pearson	2012
	Дополнителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.2.	1.	Klaus Miesenberger, Joachim Klaus; Wolfgang Zagler	Computers Helping People with Special Needs	Springer	2002
		2.	Paul Nisbet, Patrick Poon	Special Access Technology	University of Edinburgh CALL Centre	1998
3.						

Прилог бр.3		Предметна програма од втор циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Социопедија			
2.	Код	Д-ОВ105-И/24			
3.	Студиска програма	Специјална едукација и рехабилитација – оштетување на видот			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Институт за специјална едукација и рехабилитација			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	втор циклус на студии			
6.	Академска година / семестар	Година	прва	семестар	1
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. Д-р Зоран Киткањ			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	- Стекнување на најнови сознанија за причините, облиците и видовите на манифестирања на неприфатливи форми на однесувања кај децата и младите.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Терминолошки проблеми во детерминирањето на појавите. Обем, динамика и структура на асоцијално, прекршочно и криминално однесување. Детерминирање на поимот малолетник и кривично правна одговорност кај малолетните лица. Агресија и насилство во училиштата. Теории на престапничко однесување. Социјална превенција на малолетничкиот криминалитет. Социопатија и криминалитет.			
13.	Заемна поврзаност на предметите	Постои тематска корелација помеѓу предметите во програмата			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Предавања, работилници со користење на интер-активни методи, предавања со примена на ИКТ, употреба на различни аудио-визуелни и дидактички медиуми за активно учење, проектна работа, истражувачки семинарски работи, есеи, библиографии со информативен и критички карактер, симулации, рефлексии, водено самостојно учење			
15.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа			
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	15	
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	/	
		16.3.	Пракса: часови		
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	50	
		17.2.	Самостојни задачи: часови	47	
		17.3.	Домашно учење - задачи	68	
18.	Услови за потпис	редовна посета на настава			

19	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови			70	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови			30	
	19.3.	Завршен испит: бодови			100	
20	Критериуми за оценување (бодови/оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Анализа и следење на постигањата на студентите (резултат на тест, квалитет на проектните задачи, мотивација, тимска работа, активност, самостојност, критичност, итн) Повратна информација од студентите преку анонимни евалуациски листи			
22.	Литература					
	Задолжителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.1.	1.	Jasović Ž.	Kriminologija maloletnicke delinkvencije	Naucna knjiga, Beograd	1991
		2.	Milutinović M., Aleksić Z.	Maloletnička delinkvencija	Naucna knjiga, Beograd	1989
		3.	Radovanović D.	Poremećai ponašanja u sistemu obrazovanja	FSER-CIDD, Beograd	2008
		4.	Radovanović D.	Poremećai ponašanja i prestupništvo mladih: specijalno pedagoški diskurs	FSER-CIDD, Beograd	2007
	Дополнителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.2.	1.	Singer M., Lj.M. Todorović	Delinkvencija Mladih	Globus(etc.), Zagreb	1993
		2.	Radulović M. D	Psihologija kriminala Psihopatija i prestupništvo	FSER i Institut za kriminološka i sociološka istraživanja, Beograd	2006
		3.	Krivokapić V.	Prevenција kriminaliteta	Nade design, Beograd, Narodno delo Beograd	2008
		4.	Сулејманов З.	Криминологија	Графос, Скопје	2007
		5.	Арнаудовски Љ.	Криминологија	4. 2-ри Август, Штип	2007
		6.	Žižak A.	Izazovi grupnog rada s djecom, mladima i odraslima u riziku	Sveučilište u Zagrebu Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Zagreb	2008
7.		Bouillet D.	Priručnik za diferencirani tretman maloljetnih delinkvenata na temelju konceptualne razine s uputama za upotrebu testa nedovršenih rečenica	Sveučilište u Zagrebu Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Zagreb	1998	

Прилог бр.3		Предметна програма од втор циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Генетски аспекти на развојните нарушувања			
2.	Код	Д-ОВ103-И/24			
3.	Студиска програма	Специјална едукација и рехабилитација – оштетување на видот			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Институт за специјална едукација и рехабилитација			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	втор циклус на студии			
6.	Академска година / семестар	Година	прва	семестар	1
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. Д-р Владимир Трајковски			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<ul style="list-style-type: none"> - добивање на научни и продлабочени сознанија за генетиката на развојните нарушувања. - проширување на знаењата од основните принципи во хуманата генетика. - синтеза на научните сознанија за наследувањето и клиничката медицина, со што се настојува да се најде етиолошка основа за промените во наследната материја на развојните нарушувања. - запознавање со базичните поими, теоретски концепции и епириски сознанија за генетиката и нејзиното влијание врз развојните нарушувања. - разбирање на врската помеѓу генетиката и развојните нарушувања. - оспособеност за критичко промислување и самостојно истражување на генетиката на развојните нарушувања; - оспособеност за препознавање и дијагностицирање на болести и синдроми кои водат до развојните нарушувања; - способност за прибирање, анализирање, оценка и презентирање на информации, идеи и концепти за клучните подрачја на генетиката, односно да покажува способност за синтетизирање и интегрирање на знаењата стекнати во текот на студиите. 			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Клеточна и молекуларна основа на наследувањето. Хромозоми и клеточна делба. Видови наследување. Синдроми и болести кои предизвикуваат интелектуална попреченост, аутизам, тешкотии во учењето, слушни и говорни нарушувања, визуелни нарушувања, моторни нарушувања: хромозмски синдроми; автосомно доминантни заболувања; автосомно рецесивни заболувања; X-врзани заболувања; полигенско мултифакториелни синдроми, митохондријални нарушувања. Генетско советување. Генотерапија			
13.	Заемна поврзаност на предметите	Постои тематска корелација помеѓу предметите во програмата			

14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот		Предавања со активно учество на студентите (образложување, демонстрација, дискусија, примери, решавање на проблеми, работилници). Семинарски вежби (самостојно учење, дискусии, презентации, набљудување, тимска работа, студии на случај, критичко читање и пишување, играње на улоги, портфолио, евалуација, самоевалуација). Индивидуални и групни консултации.			
15.	Вкупен расположив фонд на време		180 часа			
16.	Форми на наставните активности		16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	15	
			16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	/	
			16.3.	Пракса: часови		
17.	Други форми на активности		17.1.	Проектни задачи: часови	50	
			17.2.	Самостојни задачи: часови	47	
			17.3.	Домашно учење - задачи	68	
18.	Услови за потпис		редовна посета на настава			
19.	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови			70	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови			30	
	19.3.	Завршен испит: бодови			100	
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Анализа и следење на постигањата на студентите (резултат на тест, квалитет на проектните задачи, мотивација, тимска работа, активност, самостојност, критичност, итн) Повратна информација од студентите преку анонимни евалуациски листи			
22.	Литература					
	Задолжителна литература					
	Ред. број		Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.1.	1.	Трајковски В.	Хумана генетика и физиологија	Филозофски факултет, Институт за психологија	2018
		2.	Turnpenny P, Ellard S.	Emerijeve Osnove Medicinske Genetike.	Medicinska naklada, Zagreb	2011
		3.	Nussbaum RL, McInnes RR, Willard HF.	Thompson & Thompson Genetics in Medicine.	W.B. Saunders Company, Philadelphia,	2001
	Дополнителна литература					
	Ред. број		Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.2.	1.	Трајковски В.	Хумана генетика	Филозофски факултет, Институт за дефектологија	2005

		2.	Михајловиќ Љ, Михајловиќ Н.	Хумана генетика.	Висока медицинска школа струкових студија, Ќуприја	2009
		3.	Popić Palić F.	Humana genetika.	Univerzitet u Novom Sadu, Medicinski fakultet, Novi Sad	2007

ПРИЛОЗИ

Прилог бр. 5 Додаток на диплома

1. Податоци за носителот на дипломата	
1.1. Име	
1.2. Презиме	
1.3. Датум на раѓање, место и држава на раѓање	дд.мм.гггг, место, држава на раѓање
1.4. Матичен број	и бр. на досие хх/12
2. Податоци за стекнатата квалификација	
2.1. Датум на издавање	датум на магистрирање
2.2. Назив на квалификацијата	<i>Магистер по специјална едукација и рехабилитација – оштетување на видот Master of Special Education and Rehabilitation – Visual impairments (M.Sc.)</i>
2.3. Име на студиската програма, односно главно студиско подрачје, поле и област на студиите	Специјална едукација и рехабилитација – оштетување на видот 5 Општествени науки 5.3 Образование (Воспитание и образование) 5.03.00.03. Методика 5.03.00.16. Ортопедагогија 5.03.00.17. Логопедија 5.03.00.18. Специјална едукација и рехабилитација 5.03.00.19. Друго
2.4. Име и статус на високообразовната/научната установа која ја издава дипломата	Државен универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје Филозофски факултет во Скопје Решение за акредитација на Одборот за акредитација Решение за почеток со работа од МОН бр.
2.5. Име и статус на високообразовната/научната установа (доколку е различна) која ја администрира дипломата	/
2.6. Јазик на наставата	Македонски јазик
3. Податоци за степен (циклус) на квалификацијата	
3.1. Вид на квалификацијата (академски/стручни студии)	Академски студии
3.2. Степен (циклус) на квалификацијата	Втор циклус
3.3. Траење на студиската програма: години и ЕКТС кредити	1 година / 60 кредити
3.4. Услови за запишување на студиската програма	

